47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 702 Կ. ՊՈԼԻՍ 15/28 ՕԳՈՍՏՈՍ 1903 ՈՒՐԲԱԹ 5 ՀԷՍԱԶԻԼ ՍԻԷՐ 1321 — 15 ԱՂՈՒՆՔԻԱ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՏԷՐԵԱՆ
ՕՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պաղչ Ալի Մատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր։

Մանզումէյ Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یوی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اومانس فریج
اداره خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՐՔԻՐԵՐ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Դաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՎԱՂՈՒԱՆ ԹՈՒՌՎ
ԵՐՈՒԱՆԴ Տ. ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆԷ
ՁԱՄԲՈՒ ՆՕԹԵՐ
ԵՒ
Տ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՒԱԳ ՔՀՆ. ՄԿՐԵԱՆԷ
ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱԳԻՐ ՄԸ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ֆրանսական Արդարութիւնը հինգ տարուան խցարգելութեան միայն դատապարտեց Իմպէոնները, դարուս ամենամեծ խարդախները, ինչպէս փութացին գրել ֆրանսական օրաթերթերը։ Ֆրանսացիք տակաւին ա՛յն միտքին վրայ են թէ իրենց Բարիզ ոստանին մէջ ի՛նչ որ կատարուի, բարի կամ չար, Եւրոպայի մէջ անդուգականը, իրենց տեսակին մէջ միակը կ'ըլլայ։ Բանտա, Տրէյֆիւս, Իմպէա, խարդախութեան, կեղծիքի այս երեքութիւնը իրաւ որ ուրիշ ո՛չ մէկ երկրի մէջ ի յայտ եկած է նո՛յնքան ուժգնութեամբ և նոյնքան հրապարակային գայթակղութիւններով։ Դէպքերը ո՛րքան սոսկալի, դատավարութիւններն ալ յանախ աւելի սոսկալի, այնպէս որ երկարատեւ ուսումնդրութիւններէ վերջ, հանրային դատաւորը կը գտնուի սա՛ երկու իրողութիւններէն մէկուն դիմաց։—Անպարտ արձակում, կամ թեթեւ պատիժ մը։ Բան տարիներու հակայ խարէութենէ մը վերջ Իմպէոներուն 5 տարուան դատապարտութիւնը թեթեւ պատիժի մը համազօր է։

Բան տարիներ շարունակ հանրային վստահութեան հետ խաղ խաղացեր են, դատարանները խաբեր են, ամենէն ուժիմ փաստաբաններն անգամ իրենց գործիք դրած են, նոյն իսկ Վալտէք Ռուսօ, զոր Ճիղուիթներն անգամ չկրցան խաբել։ Մի ոմն Տիկին Իմպէա, ֆրանսացի այն թխորակ դեղուհիներէն, որոնց տեսակէն շատ կը բուսնի հարաւային Եւրոպայի միջերկրեան ծովեզերքներուն վրայ, հաւատացուց այդ մեծահռչակ փաստաբանին, Ֆրանսայի նախորդ վարչապետին թէ միլիոններով ֆր.ի կը հասնի իր բռնանդակ հարստութեան գումարը, եթէ սակայն...ձեռքը հասնի, կամ Վալտէք Ռուսօ իր ձեռքը հասցնէ։ Մեր՝ պարկեշտ Սահայցիներուս՝ խելքէն միտքէն յանցած կեղծուպատիր հնարքներով, այսօր պարեգօտով, վաղը շրջազգեստով, ուրիշ օր մը կիսագզեստով, տարբեր աւթիւ մէն ալ կեղծ քարերով և մնայկանչի խնդիրներու մէջ մը ամէն օր պատահած խիճերով կուրծքը կամ վիզը զարդարած՝ Տիկին Իմպէա մերթ առանձինն, մերթ իր նա աղջկան ձեռքէն բռնած կը ներկայանար հարուստներու, դրամատէրներու, սեղանաւորներու, և ուզածին չափ դրամը կ'առնէր կեղծ թուղթերու վստահութեան մը վրայ։ Քանի տարի շարունակ այսպէս։ Մէկէն կառնէր, միւսին կուտար, մէկ ծակը կը գոցէր, միւսը աւելի լայն բանալու համար։

Հապա ի՞նչ ըսենք սա՝ միամիտ փոխատուներուն, որոնք կը թացիքնային Տիկին Իմպէոի շրջազգեստին ծայրը տեսածնուն պէս։ Իրաւ որ շատ ազէկ ըրին Երդուեալները մասամբ մը արդարացնելով այդ կեղծուպատիր կինը, կերպով մը հարուածելու համար փոխատու թացիք հարուստները, սեղանաւորները, Սակարանի ֆրանսացի հանձնաժողովները։ Իմպէա տուտուին մէկ ակնարկը յանախ կը բաւէ եղեր վինաթափ ընելու ամէնէն յանառ ագահին դժկամակութիւնը։ Փորձանալից և գայթակղալից ամէն դէպքեր իրենց Լոսբրիդիքին մէջ պատահած ըլլալով, Բարիզցիներուն կնամեծարութիւնը մինչեւ ապուշ միամտութեան սահմանները կ'երթայ, և աղէկ ըրին Երդուեալները որ իրենց հնգամեայ անբաւական վճռով հակցուցին միամիտներու թէ, «փորձեալը կրկին փորձելը յիմարութիւն է»։ Զարմանալի տիկինը, —չգործածելու համար ուրիշ բառ,— իր մարդիկը շատ աղէկ կը ճանչնար, դրամ չորթելու համար կ'այցելէր անոնց պարահանդէսի, նուագահանդէսի, կամ որ և է ընտանեկան բարեմասնաւէտ երեկոյթի մը ժամանակ, և շքասեղանին չուրջ բոլորելու պահուն, երբ ոգելից ըմպելիներուն շոգիները գլուխները վեր կը հանէին իրանցէն, և սիրոյ նեռիկները սրահին թաց մթնոլորտին մէջ կը թռչտէին, Տիկինը կա՛մ պարզ ակնարկով մը կա՛մ քուշտի կոմիթով մը չէքեր կը քաշէր։

Փաստաբան Մ. Լասբրի իր պաշտպանողականին մէջ ամէնէն աւելի ծանրացաւ այդ փոխատուներուն միամտութեան վրայ, բայց տարբեր տեսակէտով։ Կարելի՞ էր որ, ըսաւ, մարդիկ ա՛յնքան գումարներ իրենց գրպանէն դուրս հանեն առանց իրական վստահութեան մը։ Այս պարագան մանաւանդ Երդուեալներուն նկատողութեան յանձնեց, և ասոնք ալ, որ սովորական գործի մարդիկ են, խանութպան են, կօշկակար են, սեղանաւոր են, շրջուն վաճառական են, իրաւամբ մտածեցին թէ, փաստաբանին ըսածները շատ տրամաբանական են։ Իմպէոնները չյաջողեցան իրենց չահադիտութեան մէջ ո՛չ թէ անոր համար որ ըսուածին պէս խարդախ մարդիկ էին, այլ թէ չկրցան ձեռք անցընել իրենց կտակուած միլիոնները, իրենց բացած պանդոկներն ու ճանկացաւ, ինչպէս կը պատահին առանկ դէպքեր, և իրենց կամքէն անկախ պարագաներուն տակ խեղճերը չի կրցան իրենց խօսքին տէր ըլլալ։ Լաբորիի պաշտպանողականին այս մասերը աւելի կը բացատրեն թեթեւ պատիժին հոդերանական կողմը։ Փոխ դրամ տուող մարդիկը իրենց ֆրանքները գեանէն կը հաւաքեն, կոյր վստահութեամբ մը ուրիշին յանձնելու համար, եթէ նոյն իսկ գեղանի տիկին մը ըլլայ դիմողը։ Եթէ վստահութիւնը կոյր է, ուրեմն կամաւ կուրացողները իրենց կուրութեան բնական հետեւանքները պէտք է կրեն։

Առողջ դատողութիւն մը, որ Երդուեալներու դրութեան հաստատման արդիւնքն է միայն։ Ճիշդ այս հիմունքն վրայ է որ Երդուեալք յանախ անպարտ կ'արձակեն ամուսնական անհաւատարմութեան տրամներու հերոսները։ Էրիկը յայտնի անհաւատարմութեան վրայ բռնեց իր կինը և դիւրմբռնելի կատաղութեամբ մը իր դայրոյթը վեցհարուածանին փողէն անոր վրայ թափեց։ Սէնի կամ դաւառներու Եղնոնաղատ ատեանները տարին մէկ-երկու անգամ անպարտ արձակման վճիռներ կ'արտասանեն առանկ պարագաներու մէջ։

Բայց պէտք է ընդունիլ նաեւ թէ ֆրանսական Արդարութիւնը յանախ իր անբմբռնելի անակնկալները ունի։ Նոյն Արդարութիւնն էր որ Տրէյֆիւսը դատապարտեց իրրեւ անարդ մանիչ մը, և գարձեալ նո՛յն Արդարութիւնն էր որ Տրէյֆիւսը իր պատիւին և կեանքին մէջ վերահաստատեց իրրեւ պարկեշտ զինուորական մը։ Ֆրանսական Արդարութիւնն էր որ Բանտային տակէն չկրցաւ ելնել վերջապէս։ Ոմանք դատական այս անկանոնութիւններուն և անհաւասար վճիռներուն պատճառը կը համարին դատական և քաղաքական իրաւասութեանց պէտք եղածին չափ իրարմէ անջատ չըլլալը Ֆրանսայի մէջ։ Բանտա, Տրէյֆիւս գրեթէ նոյնացան Եղնոնաղատ ատեանի հետ։ և այս Իմպէոներուն գործին մէջ ալ ընթերցողները ամէն օր կ'իմանային թէ փաստաբաններուն և ամբաստանեալներուն լեզուին տակ թաքուն բաներ կը դառնային՝ այս կամ այն քաղաքական մարդը չշօշափող։ Այս պարագան վնասաբեր է դատական վճիռներու անկախութեան, և ահա Իմպէոնանց գործը երրորդ մեծադղորդ դատավարութիւնը եղաւ ժամանակակից Ֆրանսայի մէջ Բանտային և Տրէյֆիւսին ետքը, ապացուցանող թէ դատական և քաղաքական իշխանութիւնք հոն ի վնաս հանրային իրաւունքին իրարմէ անջատ չեն, ինչպէս անջատ են ուրիշ ամէն երկիրներու մէջ։ Ֆրանսական թերթերը կը գրեն թէ հրապարակային ասանկ մեծ գայթակղութիւններ վերջ չեն կրնար գտնել Ֆրանսայի մէջ, մինչեւ որ դատական սահմանը բոլորովին չդաժնուի քաղաքական սահմանէն։

Բոլոր այս մեծ դատերուն վրայ ճակատագրականօրէն ծանրացած է գաղանիք մը, խորհուրդ մը, ճշմարտութիւնը վերջապէս գիտցուած չէ, և ապացոյցները զօրաւոր չեն ո՛չ ամբաստանեալ և ոչ դատախազ կողմին համար։ Այսպէս ալ եղաւ ահա Իմպէոնեան գործը։ Բանման անուշի կապէլի ընդհանուր ներումը եկաւ թաղեց գործը։ Իմպէոնանց իրենց վերջին ծայր հնարամիտ խարդախութիւններուն խուզէլ վերջ, Տրէյֆիւսին վերջը գալիք չունէր մինչեւ որ Նախագահ Լուբէի ընդհանուր ներումը եկաւ թաղեց գործը։ Իմպէոնանց իրենց վերջին ծայր հնարամիտ խարդախութիւններուն տակէն ամն մը աղատեցան հնգամեայ դատապարտութեամբ, իբր թէ նպարավաճառի մը խանութէն քանի մը հարիւր դահեկանի գողութիւն ըրած ըլլալնին խանութին տիրող աչքին առ-

Տ. Տ. ՍԱՀԱԿ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՔԱՍԻՄ 210

ԿՆՃՈՍ ՀԱՆԳՈՅՑ ՄԸ

ԶԷՊ
ՅԵՂԱԿԱՆ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Զ.

Հակառակ Սեփոնի աճապարանքին, չգենաւը չէր մեկնիր և մանչին տախտակորին կոխնած՝ աչքերը կը յառէր Իւսկիւտարի բարձունքին, ուր սիրելիները անդուլ իրմէ ո՛չ նուազ յուզումի մէջ էին։ Առաջին անգամն էր որ կը բացակայէր տունէն, թէև կարօտ, չունուոր, սակայն միշտ ընտանիքին ծոցը ապրած էր և այս բաժանումի իր պատուաբեր հանգամանքով իսկ չէր կրնար մեղմեր վիշտը զգայուն մարդուն որ ամուսնիր, զաւակները յիշելով կ'արտասուէր անդադար։ Վերջապէս չգենաւը առարուց գործը ու խարիսխ առնելով սկսաւ գլուխը դարձնել դէպի իր նպատակէտը ու հրաժեշտի վերջին սոյլով մը ճամբայ ինկաւ։

Սեփոն յուզումի այս ցնցող վայրկեանն ալ անցընելէ ետք, ինքզինք ամփոփեց ու ժամանակը օգտակարապէս անցընելու դիտումով զրուցատրութեան գիրքը առջեւն առած՝ սկսաւ կրկնութիւններ ընել, միշտ երեւակայական խօսակիցներ ստեղծելով ու անոնց հետ սխալ մխալ խօսելով։ Միւս կողմէ սակայն գաղիերէն լեզուն սորվելէ աւելի կարեւորը կար, աղամանդներուն պահպանութիւնը՝ որոնց գոյութիւնը ուրիշներէ ծածուկ պահելու համար, ընկերութիւններէ հեռու ապրիլ ստիպուած ըլլալով՝ քաշուելու առաջնակարգ խցիկը, ուր թանկագին պայուսակը թեւին տակ առած չարունակեց կրկնել գաղիերէնները։ Երբ բաւական առաջացան, հասկնալու համար թէ իր նոր սորված այս լեզուն գործնական ի՞նչ արդիւնք պիտի ունենայ, համարօքը կանչեց ու գաղիերէն լեզուով մէկ երկու յանձնարարութիւններ ըրաւ անոր։ Ծառան հասկցաւ ամէնքն ալ ու խոյն գործադրեց, այս պարագան ա՛լ աւելի քաջալերեց Սեփոնը որ նոր ոգեւորութեամբ փարեցաւ գրքին ու վստահ ըլլալով որ անով պիտի կրնայ փրկել ինքզինքը, գրիչ կաղամար ուզեց համարօքէն ու սկսաւ գրավարժութեան փորձեր ընել, ամուսնէն կանխապէս գրուած օրինակին հետեւելով։

Պոլիսէն մինչեւ Մարսէյլ այսպէս գրելով կարդալով անցուց Սեփոն, քանի որ ուրիշներու հետ յարաբերութիւն հաստատելը անդամ էր իրեն համար և մանաւանդ անհրաժեշտ պէտք ունէր գաղիերէն լեզուին։ Մրչափ մեծ եղաւ խեղճ ոսկերչին վիշտը իր երբեմնի անցուցած պարապ ժամերուն համար, զարմանքով ու հրճուանքով տեսաւ որ այս կարճ ժամանակամիջոցին մէջ, առանց կանոնաւոր դասագրքի, առանց ուսուցչի, ինքնուսութեամբ սորված էր այնչափ բան ո՛րչափը գուցէ տարուան մը մէջ չը կրնար սորվեր կանոնաւորապէս աշխատելով։ Սրանը՝ սեղանին վրայ դիզուած պատկերազարդ թերթերը ձեռք կ'առնէր և անբացատրելի հրճուանք կ'զգար երբ անոնց մէջէն բաներ կարդար ու մէկ քանի խօսք հասկընար։ Համարձակութիւնը այնչափ առաջ տարաւ որ մէկ քանի անգամ նաւապետին ներկայացաւ, ու ձեռքի գրքին օգնութեամբ հարցումներ ուղղեց անոր՝ ճամբորդութեան այլ եւ այլ պարագաներուն նկատմամբ, նախապէս ներողութիւն խնդրելով սխալ խօսած բառերուն մասին։ Դաղիացիներուն վաւերուն ընութիւնը յայտնի է, ասոնց համար գաղիերէն լեզուն սորվիլ ջանացող ամէն մարդ սիրելի է, ուստի նաւապետը սկսած էր կայարանին մէջ, ուր ելեւէջները մեծ իրարանցումով կ'իջնէին վակոնները ու իրենց ճամբու պայուսակներով ու կահերով կը տեղաւորուէին կառքերու մէջ, տարբեր տարբեր հացկներ տալով կառապաններուն։ Մինչդեռ միւս կողմէ օթէլներու ներկայացուցիչներն ու թարգմանները անհանդիստ կ'ընէին ուղեւորները, իրարանցիւրը իր պատկանած հաստատութեան գովեստը ընելով ու հիւրերուն հոն իջեւանիլ յանձնարարելով։

Սեփոն բնաւ ամապարանք չէր ցուցըներ մեկնելու, թանկագին պայուսակը, ուրիկ ուրիշ բան չունէր, ձեռքը բռնած, կ'սպասէր կայարանին մէջ, չարունակ աչքն ձախ երթալով ու ասնակնկալի մը սպասելով։ Վերջապէս նկատելով որ ժամերը կը սահին և անհրաժեշտ է որոշում մը տալ, կայարանին կից գտնուած ոստիկանական պահակին ներկայանալով զայն յարդանքով բարեւելէ ետք,

—Պարո՛ն ես օտարական եմ, ըսաւ իր գիտցած գաղիերէնով, կը փափաքիմ պատուաւոր օթէլ մը իջնալ ուր ապահով ըլլամ ամէն տեսակէտով։

—Ո՞ր կողմը կուզէք բնակիլ, հարցուց ոստիկանը։

—Ի՞նչպէս ըսի, դեռ առաջին անգամն է որ Բարիզ կուգամ և աւելի տակէն ամն մը աղատեցան հնգամեայ դատապարտութեամբ, իբր թէ նպարավաճառի մը խանութէն քանի մը հարիւր դահեկանի գողութիւն ըրած ըլլալնին խանութին տիրող աչքին առ-

կը փափաքիմ մօտ ըլլալ Պուլվառ տէ զ'Իթալիէնի։ բայց սուղնոց տեղ չեմ ուզեր, պատուաւոր ու միջակ տեղ մ'է փնտռածս։

Ոստիկանը հոնկէ անցնող կառքերէն մէկը կեցնելով, հրաման ըրաւ որ հիւրպարոնը Օթէլ տէ զ'Էթրանժէ տանի, որ Պուլվառ տէ զ'Իթալիէնի բաւական մօտ է, թէև հրապարակէն մէկ քանի փողոց եռօք կը գտնուի։

Միանգամ՝ ոստիկանին չնորհակալութիւն յայտնելով ձեռքի պայուսակովը կառք մտաւ և բաւական երկար ճամբորդութենէ մը ետք վերջապէս հասաւ Օթէլ տէզ Էթռանժէն, ուր ներկայացուած սենեակը ելլելով ազատ չունչ մը առաւ։

Պոլիսէն մեկնելէն ի վեր վայրկեան մը հանգիստ անցուցած չէր, չարունակ ան ու դողի մէջ էր սիրտը վախնալով որ գողի մը կամ քսակահատի մը կը հանդիպի, ո՛չ գիշերները կրնար քուն քնանալ, ո՛չ ալ ցորեկները ազատ մը չորս կողմերը կը դիտէր, հիմակ կը հասկնար քիչ բան ունենալուն կամ բնաւ բան մը չունենալուն առաւելութիւնները։ եթէ իր նախկին միանգիկի վիճակին մէջ ճամբորդած ըլլար, ապահովապէս ասկէ չատ անհոգ պիտի ըլլար։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻՔ
ՏՕՐԹՕՆ ՀԻՆԳՆԱՄԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻՔՆԵՐ
ԳԵՂԵՑԿԱՅԻ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐ

ջեւ։ Տիկինը վարպետութիւնը անակն մը չմնած եւ ի գործ դրած էր որ վերջապէս բանը ժպտեցաւ մինչեւ իսկ բանտին սեմերուն վրայ։ Տիկին Իմպէռ հակառակ իր քորսէին եւ առանց կարանի չորզազեստին՝ գերադանցեց բոլոր խարդախ այրերը, եւ այս տեսակէտով իր սեռին համար տխուր հռչակ մը շահեցաւ։ Բայց արդէն ալարոն բոլորովին անդէպ չէր կանացի հնարամտութիւններուն։ Խարուողներուն մէջ ինա կին չկայ, ամէնքն ալ մեր ազգ սեռին կը վերաբերին, եւ տակաւին այրերը իրենց գերադանցութեան վրայ կը պարծին, մինչ Աղամէն ի վեր Եւան-ը պակած չեն։ Երդուեալներուն վճիռին մէջ անդամ կնամեծարութիւն կը հոսի։ Տիկին Իմպէռ պարապ տեղը չէր որ նախագահէն արտօնութիւն խնդրեց նոր քօղով եւ նոր քորսէով երեւիլ Տեարց Երդուելոց առջեւ։ Դատարանին մէջ ան ինչ նաղանքներ կ'ընէր ամէն անդամ որ Երդուեալներուն ուղղէր խօսքը, ինչ շնորհալի ժպիտ, եւ ինչ քաղցր հայեցուածներ կ'ամոքէին դատին մէջ պարզուած ամենածանր ամբաստանութիւններուն պատմութիւնը։ Տիկին Իմպէռ յաղթեց իր առնելիքներուն պահանջումներուն, ինչպէս անոնց դրպաններուն տիրացած էր անկէց առաջ իր հրապոյրներով։ Եւ վաղը դեռ պիտի գտնուին դարձեալ Ֆրանսացիներ, որոնք վատահին իրենց գաղտնիքը եւ դրամը չարաճճի ուսիներու, պիտի փետուին հաւու ձագի պէս, իրենց մորուքին թելերը համրել պիտի տան, մինչեւ որ ա'լ իրենք ալ անանկանան, և նոր Երդուեալներու առջեւ ելնէ գործը, և այս անգամ ալ Եւայի մէկ-երկու թոռները օձիքնին ազատեն քանի մը տարուան վճիռով։ Ֆրանսայի մէջ անանկ եկեր է, անանկ կ'երթայ։ Մարդիկը զգացումով կը շարժին, սրտով կը խորհին։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԴԱՐՈՒՍ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՒՄՊԷՌՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

ՍԷՆԻ ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Շաբաթ օր վերջին օրն էր։ Հեռաքքրքրութիւնները գրգռուած էին։ ամէն ոք հասկնալ կ'ուզէր թէ երդուեալները արդարութիւնը պիտի գործեն, թէ ոճրագործները անպարտ պիտի ամէն օրերէ աւելի լեցուած է։ Փաստաբան Հէս իր պաշտպանողականը խօսեցաւ Իսմէն Տօրինեաքի համար։ Զորս ամբաստանեալները շատ հանդարտ էին։ Թերէզ մերթ ունկնդիրներուն, մերթ երդուեալներուն կը նայէր և շրջնակ կը հովահրէր գլուխը իր սեւ հովհարով։ Մերթ կը խօսէր ամուսնին Ֆրետերիքի հետ, որ գլուխը կախ, ընկճուած վիճակ մը ունէր։ Էմիլ կը պահէր իր պատկառելի երեւոյթը։ Իսկ Իսմէն, ամբաստանեալներուն մչտական մխիթարը, դարձեալ ցոյց կուտար իր լպիրշ ու յանդուգն շարժուձեւերը զորս ունեցած էր դատավարութեան ամբողջ շրջանակութեան մէջ։ Մինչ իր պաշտպան փաստաբանը անոր նկարագիրը կ'ընէր իբրեւ աշխատասէր, անշահասէր և ձեռներէց մարդ, անիկա կը ծիծաղէր շարունակ և կը մնախօսէր։ Փաստաբանը եզրակացուց թէ Իսմէն երբեք Բրաուֆօրտի դեր կատարած չէ, թէ Իսմէն ինքն ալ դատարանին, փաստաբաններուն, նոտարներուն պէս կը հաւատար անոնց գոյութեան։ Մ. Հէս կոչում ըրաւ երդուեալներուն՝ անպարտ արձակել Իսմէնը և միւս ամբաստանեալները։ (Մափահարութիւն ամէն կողմէ։)

Հոս զանց չընենք նկարագրելէ այն ցաւալի տեսարանը որ այս վէպին վերջին գլուխը կը նկատուի։ Տիկին Իմպէռ ոտքի ելլելով երդուեալներուն դարձուց երեսը, և հարցական նայուածք մը ուղղելով Մ. Լաֆօրիի, ըսաւ։—Թէև կարեւոր բան մը չունիմ ըսելիք, բայց քանի որ ըսած էի թէ պիտի խօսիմ, կը կատարեմ խոստումս։ Ես ուզեցի երդուեալներուն առջեւ խօսիլ որովհետեւ մեծ վստահութիւն ունիմ անոնց վրայ։ Ուստի այս հանդիսական վայրկեանին կ'ապահովցնեմ ձեզ, տեարք իմ երդուեալք, թէ ես ոչ ոք խաբած եմ։ Դուք լսեցիք վկաներուն յայտարարութիւնները։ Եթէ դիանայիք թէ որչա՜փ տառապեցայ։ Միշտ աղջկանս վրայ կը խորհէի։ Թափած արցունքներուս պատճառը աղջկանս վիճակն էր։ Ես ինծի համար չեմ արտասուեր։ Երբե՛ք։ Պէռնառ, որ անձնասպան եղաւ, շատ մեծ ծառայութիւններ մատոյց ինձ, ես ալ՝ իրեն։ Պէռնառ ալ տեսած էր պարտեւուղները։ Ան էր որ դանձեց կրօնաւորներուն դրամը։ Տեսէք, Տեարք իմ երդուեալք, յստակ պիտի խօսիմ որ ամէն բան լաւ իմանաք։ Ստիպուած էի դրամ փոխ տալ Պէռնառի, առանց իր ընտանիքին բան մը ըսելու։ Պէռնառ ետքը անձնասպան եղաւ։ Անիկայ է իր ամբողջ կործանման պատճառը։ Մենք զոհ ենք պարզապէս։ Բրաուֆօրտները վախցան որ պարտաթուղթերը կը գրաւուին, որովհետեւ ես հաւանեցայ դրամարկուին բացուելուն։ Բրաուֆօրտները եկան և առին պարտաթուղթերը։ Հիմա դուք ձեր առջեւ պատուաւոր անձեր ունիք։ Ընդհ. դատախազը, որ ամբաստանեց մեզի, թերեւս պիտի զղջայ իր գործածած խիստ բառերուն համար։ Ես բանէ մը չեմ վախնար։ Վստահ եմ որ եթէ ամէն ինչ գիտնաք, անպարտ պիտի արձակէք մեզ։ Ես կատարեալ վստահութիւն ունիմ Բրաուֆօրտներու գոյութեան վրայ։ Եթէ խաբած են, խաբեան մենք չենք, մենք խաբուողներն ենք։ Ես ամէն ինչ պիտի վճարեմ ինձ ինկած դրամէն, և դարձեալ մաս մը պիտի պահեմ աղջկանս համար։ Երբ Բրաուֆօրտները հարստութիւնը պահանջեցին, առաջին անգամ ըլլալով, այն ատեն մտածեցի անոր ծագման վրայ։ Կիրակի օր մը հին թուղթերուս մէջ փնտռեցի զայն, որ փոչիներով ծածկուած էր և կ'ապահովցնեմ ձեզ թէ բան մը չգտայ։ Երբ Բրաուֆօրտներուն տեղեկութիւն տուի թէ դրամարկղը պիտի բացուի, իրար անցան։ Անենցմէ մէկը ըսաւ թէ ամէն ինչ պիտի առնեն ձեռքէս։ Դող եկած էր, հարստութիւնը յանձնեցի իրենց որ Պօռտօ մեկնեցաւ, անկէ ալ Մատրիտ։ Ատոր համար ես ալ Մատրիտ գացի, ուզեցի անձամբ կարգադրել հաշուեյարդարութիւնը։

«Փիռաուի անձնասպանութեան դառնալով, ատոր մէջ յանցանք չունիմ մենք։ Եթէ Բրաուֆօրտները ըսէին ինձ թէ պիտի վճարէին իմ պարտքերս, չի պիտի ճարթորդէի։ Բայց Բրաուֆօրտ այդ բանը չըսաւ ինձ։ Ըսաւ միայն թէ իր հայրը և ոչ մէկ կերպով հաճութիւն չունի ատոր։ Տեարք իմ, ամէն ոք կը սիրէ զիս, և ես ալ կը սիրեմ Ֆրանսան։ Ես կ'ուզէի ետ դառնալ, բայց Վալէ և Բաղօ ուզեցին զիս ձերբակալել տալ։ Հիմա պիտի ըսեմ ձեզ այն անունը զոր խոստացած էի։ Ես զրկաբաղդ մըն եմ և բան մը չեմ կրնար երաշխաւորել։ Դուցէ խաբած ըլլան զիս ինչպէս խաբուած եմ աշխարհ գալէս ի վեր։ Մ. Բրաուֆօրտ հաղորդեց ինծի անունը։ Վստահ եմ թէ ամսական 30,000 ֆր.ը պիտի վճարէ ինձ։ այն ատեն ամէն ինչ պիտի կրնամ կարգադրել։ տակաւն չատ մեծ թշուառութեան մէջ եմ։ ուր պիտի պակիմ այս գիշեր։ կեսուրոյս տունը։ Այդ խեղճ կինը վստահութիւն տուին իրաս։ ասոր դատաձայ պրար երթամ իրեն, որովհետեւ զանակս հոն է...»

Այս միջոցին ունկնդիրներէն մին գոչեց։— Թերեզ խեղճ թուց։

Թերեզ (ունկնդիրներուն դառնալով) ո՛չ պարոն, ոչ, խելքս գլուխս է։ միայն թէ դժբաղդութիւնս մեծ է։ եթէ դատապարտուիմ, հոգ չէ թէ մէկ օրուան կամ 20 տարուան համար ըլլայ, միեւնոյն բանն է։ Միլիոնները կան, չեն կորսուած։ և ես ալ մէկէ մը գողցած չեմ կամ մէկը խաբած չեմ։ բայց դարձեալ այդ ցաւալի խնդրին կը դառնամ։ Մ. Բրաուֆօրտ ըսաւ թէ, ինք այդ անունով չի ճանչցուիր։ Իր հարբտութիւնը 1870ին կազմած է, Ֆրանսական պարտաթուղթերու չանգործութեամբ երբ դեռ ատոնց գիները չատ ժան էին։ Իր ճշմարիտ անունը Ռէնիէ է։»

Այս միջոցին մեծաքրքիր քանքաներ կը լսուին ամէն կողմէ։ Ունկնդիրները կը ծիծաղին, դատաւորներն ու փաստաբանները կը ծիծաղին, և, Երդուեալները կը ծիծաղին։

Թերեզ։—Բայց խնդալու բան չկայ այստեղ, տեարք իմ երդուեալք։ Տէր Նախագահ, ինչ որ գիտէի ըսի, և ըսածս ալ զուտ ճշմարտութիւն է։ Եթէ սխալ է ըսածս, ըսել է Բրաուֆօրտները խաբած են զիս։ Բայց Բրաուֆօրտները գոյութիւն ունին, Տեա՛րք, հարստութիւնը կայ, և ես, Տիկին Իմպէռս, դատի պիտի կոչեմ Բրաուֆօրտները, որք ո՛չ միայն իմ դրամս առին, այլ ուրիշ բան ալ։ Բայց ա՛յն ատեն դատ պիտի բանամ այս բանին համար, երբ Մ. Վալէ ելլէ դատական նախարարութենէն։ Այո՛, Տէր Նախագահ, այո՛, Տեարք իմ երդուեալք, ուրիշ ընելիք չունիմ։ Դարձեալ կ'ըսեմ. հարստութիւնը կայ և ես ոչ ոք խաբած եմ։ Ճամբորդութեանս պատճառն ալ երթալ Բրաուֆօրտներն փնտռելն էր, որովհետեւ երբ Պորտօ և Մատրիտ գացի, կը յուսայի որ պարտաթուղթերը անկէ հեռագրով կրնայի ղրկել։ Բայց ամէն յոյս պարապը ելաւ։ Բրաուֆօրտները անողոք էին։ Ա՛յս է ահա ճըշմարտութիւնը. ա՛յս է Ինպէռեան խնդիրը՝ և ինչպէս կը տեսնէք, բոլոր դակ Բարիզ ծիծաղեցաւ անոր վրայ։ Բոլոնդակ Բարիզ ծիծաղեցաւ լրագիրներու այն յօդուածներուն վրայ զոր հրատարակել տուին Բաղօ, Ռայդլինկեր, Լինոլ և Վալէ փաստաբանը։ Տեարք իմ երդուեալք, ինչպէս ըսի, այս պատճառով ճամբորդեցի և պարտաթուղթերը յանձնեցի։ Արդ, ես խօսեցայ, դուք պիտի դատէք։ Կատարեալ ազնիւ հանդարտ եմ և վստահութիւնս մեծ է երդուեալներուն վրայ, բայց միայն երդուեալներուն վրայ, Տէր Նախագահ։ (Երկարատեւ ծիծաղներ)

Մ. Լաֆօրի վերջ տալու համար այս ցաւալի տեսարանին, ըսաւ.—«Պէտք է որ բացատրեմ տիկին Իմպէռի բանը. երդուեալները գիտեն այժմ թէ ինչ է ինծի հաղորդուած գաղտնիքը։ Անելին չէի գիտեր։ Ես չեմ կրնար երաշխաւորել այս գաղտնիքը, բայց կ'ուզեմ ըսել թէ ո՛վ է այդ Ռէնիէն։ Այն մարդն է որ 1870ի պատերազմին ատեն շատ նշանաւոր և մինչեւ այսօր խորհրդաւոր դեր մը կատարեց։ Անիկայ միջնորդ եղած էր Վարչապետ Պիզմարքի և զօրավար Պաղէնի միջև. ասիկա ցուցուած է Պաղէնի դատին մէջ։ Ռէնիէ ի բացակայութեան մահուան դատապարտուեցաւ զինուորական ատեանէն։ Անկէց ի վեր անյայտացած է և ցարդ անծանօթ մնացած է իր վախճանը։ Բանի որ Տիկին Իմպէռ տուաւ այդ անունը, պէտք էր տալ այս բացատրութիւնները։ Անդամ մը ևս կը խնդրեմ ձեզմէ, տեարք իմ երդուեալք անպարտ արձակել ամբաստանեալները, ատով ձեր խղճին համեմատ վարուած պիտի ըլլաք, իբրեւ պատուաւոր և անկախ ֆրանսացիներ։

«Պէտք կ'ըլլայ յայտարարել նաեւ թէ, պատասխանատուութիւն յանձն չեմ առներ պաշտպանելիս ըրած յայտնութեան համար, բայց գործին մէջ տարակոյսը անպակաս է։ Եթէ Տիկին Իմպէռ երեք ամիս առաջ հաղորդած ըլլար ինձ այդ գաղտնիքը, պէտք եղած տեղեկութիւնը կրնայի քաղել Ռէնիէի անձին համար, բայց Տիկինը դեռ երկու շաբաթ առաջ հաղորդեց զայն։ Կարծեմ պատմագիր մը շատ լրջութեամբ յիշած է Պաղէնի գործին մէջ Ռէնիէի կատարած դերը։ Բայց քանի որ Ռէնիէ մահուան դատապարտուած է, պատերազմական պաշտօնական արձանագրութեանց մէջ կան այդ մասին պէտք եղած տեղեկութիւնները, զորս ինձ համար կարելի չէր քաղել։ Այս մանրամասնութիւնները կը հաղորդեմ, թէեւ տարաժամ կերպով, և կը յուսամ որ ձեր խորհրդակցութեան ատեն թերեւս պէտք ունենաք անոնց։»

Նախագահը հարցուց թէ ամբաստանեալներէն մէկը ըսելիք մը ունի՞ դեռ։ Տեսնելով որ ոչ մէկը կը պատասխանէ, կը ծանուցանէ թէ, երդուեալներուն ներկայացուելիք հարցումներուն թիւն 257 է։

Երդուեալները կէս օրէն 2½ ժամ ետքը խորհրդակցութեան սրահը մտան և ամբաստանեալները իրենց յատուկ սրահը տարուեցան։ Հոն, Ֆրետերիք Իմպէռ կտտանից իր կինը թէ աւելորդ յայտնութեամբ մը մասնիչութեան կասկածի ենթակայ ըրաւ անունը։ Թերեզ յուզումով պատասխանեց թէ պարտաւոր էր ընել այդ յայտնութիւնը։ Իսմէն գոչեց. «Մեր ամօթը մեզի հերիք չէր և ահա այդ տեսակ աւելորդ աղտոտութիւններ ալ աւելցուցիք մեր վրայ»։

Երդուեալները չորս ժամուան խորհրդակցութենէ մը ետքը հաստատեցին խարդախութեան և խաբեբայութեան ամբաստանութիւնները, բայց մեղմացուցիչ պարագաներ տեսան անոնց մէջ։

Ցետոյ նախագահը կարդաց հեռանդատ ատենին վճիռը, որ կը դատապարտէր,

Թերեզ Իմպէռը և իր ամուսին Ֆրէտերիքը, հինգական տարի խցարգելութեան և 100ական ֆր. տուգանքի։

Իսմէն Տօրինեաքը՝ 3 տարուան. և Էմիլ Տօրինեաքն ալ՝ 2 տարուան պարզ բանտարկութեան։

Մ. Լաֆօրի յայտարարեց թէ դատապարտեալները վճռաբեկ ատենին պիտի դիմեն։

ՎԵՐՋ

ԱՐՀԵՍՏՆԵՐՈՒ ԴԻՏՈՒԹԻՒՆԸ ԹՐԱՆՍՎԱԷԻ ՄԷՋ։

—Հարաւային Աֆրիկէի մէջ մեծ գործունէութիւն ցոյց կը տայ Անգլիական կառավարութիւնը պատերազմին աղէտները մոռնալու համար, և կրթութեան ու դաստիարակութեան բարիքները չնորհելով Պօէրներուն։ Բաց ի զանազան տարբերական դպրոցներէ, երկրորդական վարժարաններ ալ կը հաստատուին հետզհետէ։ Տարիէ մը ի վեր հաստատուած է արհեստներու դիտութեան մեծ վարժարան մը, որուն տեղեկագիրը կը ցուցնէ թէ ո՛րչափ մեծ փոփոխութիւն եղած է Թրանսվալի մէջ։ Հարաւ-Աֆրիկեան Պատերազմէն առաջ Պօէրական դաստիարակութեան համար այնքան մեծ հոգ չէր տարուեր։ Պօէրները զէնքի, մարգանքի, որսի և ուրիշ մարմինը կաղդուրող կրթութիւններով կ'զբաղէին։ Բայց հիմա կանոնաւոր կրթութիւն կը տրուի և կ'ուսուցուին բոլոր այն արուեստները և գիտութիւնները որոնք կապ ունին հանքային և ուրիշ ճարտարարուեստներու հետ։ Մինչեւ հիմակ այսպիսի Հաստատութիւն դոյութիւն չունէր Հարաւային Ափրիկէի մէջ։ Իրաւ է որ 1873ին Բէրթաուտի մէջ Համալսարան մը հիմնուեցաւ, բայց տեղական պէտքերուն համապատասխան կրթական ծրագիր մը չունէր։ Տարբերութիւնն և ուրիշ դիտութիւններու տարբերը կ'ուսուցուէին, և Բօլէճներ հաստատուած էին Կրահամթաունի, Բօնտպօշի և Բէրթաունի մէջ, բայց ատոնց գործնական արդիւնքը մեծ չէր։ Եօթը տարի առաջ Բիմպրլիի մէջ հանգուցեալ Սէսիլ Բոսսի նախաձեռնութեամբ Հանքերու Դպրոց մը հիմնուեցաւ Տէ Պէէրս Ընկերութեան ծախքով, բայց այս ալ իր նպատակին չհասաւ կատարելապէս, որովհետեւ Օքսֆորտեան կամ դասական հին մեթոտով կը վարուէին։ Հարաւային Ափրիկէի մասնաւորական կարօտութեան լիովին գոհացում պիտի տայ հիմա նորահաստատ Համալսարան մը, Պիրմինկէմի Համալսարանին ծրագրով։

ՌՈՒՍԵՐՈՒՆ ԶԵՐՄԵՌԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ։—Անգլիական թերթ մը հետեւեալը կը գրէ Ռուսիոյ հասարակ ժողովուրդին բարեպաշտական ջերմեռանդութեան վրայ, խօսելով Սարօվի վանքին վերջին ուխտագնացութեան վրայ,—«Ռուսիոյ ռամիկ ժողովուրդին հաւատքը Եւրոպայի ոչ մէկ երկրի մէջ կարելի է գտնել։ Մասաւորական խիստ ճիգ մը հարկ է ընել ըմբռնելու համար այսօրուան ռուս գիւղացիին մտաւոր վիճակը։ Սարօվի ուխտագնացութեան նշանակ եղողները տեսան թէ Ռուսիոյ մէջ ամէնէն զօրաւոր իշխանութիւնն է Եկեղեցին։ Զարը իր այցելութեամբ պատուելով Սարօվի պատմական մենաստանը, ցոյց տուաւ թէ սմնոներուի է ու և է յարձակում ռուս Օրթոտոքս Եկեղեցիին դէմ, որուն երկաթի կարգապահութիւնը ամէն ժամանակ աւելի զօրաւոր է։ Ռուս Պետական մարդիկն ալ միշտ կը պատկառին ժողովրդային ջերմեռանդութենէն, որուն իրենք ալ մասնակից են բոլոր սրտով։»

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 26 Օգոստ.— Ֆրեմտենպլաթ կը ծանուցանէ թէ, նկատելով որ Հունգարիոյ Խորհրդարանը տակաւին չէ քուէարկած նոր զինուորներու վերաբերեալ օրինագիծը, և նկատելով որ առանց այդ քուէին կարելի չէ զինուորագրութիւն կատարել, պատերազմական Նախարարութիւնը հրամայեց որ երրորդ տարուան զինուորները մնան գործօն ծառայութեան մէջ. ատոնք սովորաբար սեպտեմբերին կ'արձակուէին մեծ ուրախութիւնով։

—Բէլգիայէն կը հեռագրեն Բոլիքիսեն Քորեսպոնտենցի թէ Ֆրանց Եոսէֆի կայսրը օգոստ. 28ին պիտի մեկնի Բէլգիայէն և Վիէննա պիտի վերադառնայ։ Կայսրը հունգարական ռազմախորհրդարանը՝ այսինքն սեպտեմբեր 11ին նորէն Բէլգիա պիտի երթայ։ Հունգարիոյ նախարարական տագնապը այդ թուականէն ետքը պիտի լուծուի։

ԲԷՇԹԱ.—Առջի օրուան արկածին զոհերէն երկու դիակներ ալ գտնուեցան փլատակներուն տակէն։ Տակաւին երեք հոգի պակաս են։

ՆԱԲՈՒԼԻ.—Վէսուվի վրայ 1895ի խառնարանը նորէն բացուեցաւ, ուրկէ մեծաքանակ լաւա կը հոսի։ Շրջակայքերու բնակիչները վրդոված են։ Մինչեւ հիմա որ և է վնասդ չկայ։

ՄԱՐԻԷՆԶԱՏ.—Յունաստանի թագաւորը, այսօր, Մարիէնպատ ժամանեց և սիրալիր կերպով ընդունուեցաւ Անգլիոյ թագաւորին կողմէ։

ՀՌՈՄ.—Ռուսիոյ կայսեր ու կայսրուհիին Հռոմ ուղեւորելու թուականն է հոկտեմբեր 28, վերջնական որոշման մը համաձայն։ Պաշտօնապէս տեղեկութիւն տրուեցաւ Իտալիոյ թագաւորին։

ՊԵՐԼԻՆ.— Այսօր հրատարակուած կայս. հրամանագիր մը կ'արտօնէ արտաքսումը զէնքերու դէպի Զին, ուր զէնքերու ներածումը երկու տարի արգիլուած էր՝ տէրութեանց համաձայնութեան հետեւանքով։

ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ.—Ցորենի գինը թեթեւապէս ինկաւ, իսկ բամպակի գինը՝ կը բարձրանայ։ Վերջին գինն է 6⁶⁰/₁₀₀։

ԱԶԴ

Իսկիւտարի Հայ Աւետարանականներու երկսեռ վարժարանը պիտի բացուի Սեպտ. 1ին (Ը. Ե.) Ատաբազարի Հայուհեաց Բարձր. Վարժարանի ընթացաւարտ փոքրաւոր Օրիորդի մը հսկողութեան տակ։ Ատոր կցուած է նշանարհ Մանկապարտէզ մը, Իզմիրի մանկապարտիզպանուհի պատրաստող վարժարանէն վկայեալ և մինչեւ հիմա ուսուցչութեան հետ վարուելու և զանոնք սիրաշահելու եղանակը գիտցող քաջալարժ Օրիորդի մը խնամքին տակ։ Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի, Թիւ 10, Պայպլ Հաւս, և կամ անոր բնակարանը, Պաղլար Պաչի, Իսկիւտար։ 1—3

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԱՆՆԵՐԵԼԻ ՔՄԱՀԱՃՈՅՔՆԵՐ

ԵՒԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒՆ ՇՈՒՐՋ

Բաւական ատենէ ի վեր Պոլսոյ մէջ մեր եկեղեցիներուն ժամերգութեանց սիզդնաւորութիւնը և վերջաւորութիւնը, այս ինչ կամ այն ինչ նկատումներէ կախում կ'ունենայ, և շատերու քմահաճոյքին կը զոհուի օրինական պատշաճութիւնը, գրեթէ բոլոր թաղերուն մէջ, մանաւանդ Վատիրի եկեղեցիները լքուած երեւոյթ մը կը ցուցադրեն այսօր ընդհանրապէս։ Ժողովուրդին բարքերուն պատշաճեցնելու համար եկեղեցական արարողութիւնները անոր քմայքին համեմատ սկսիլ, վերջացնել, ուրիշ բան չէ անչուշտ բայց եթէ նուիրական պարտականութիւն մը, կարգ ու սարք մը ոտքի տակ առնել, ինչ որ ապահովաբար լայն պատասխանատուութեան բաժին մը կը բերէ եկեղեցիին քարոզչին կամ աւագերէցին։ Եւ մտածել թէ այսօր մեր եկեղեցիներուն մէջ կիրակի առաւօտեան ժամերգութիւններ կ'սկսին չատ ուշ, կը վերջանան գրեթէ կէս օրը անցած, որպէս զի կարգ մը բարեպաշտ (.՝) մարդիկ, չը զրկուին իրենց առտուան անուշ քունէն, սուրճէն, նաւակիչէն և կիրպ կերպ զբօսանքներէ, ժամանակ ունենան իրենց չքեղ արդուզարդը տալ, և ծանր ծանր քայլերով դիմեն եկեղեցի, քանի որ արարողութիւնները կ'սպասեն իրենց գալուստին, իրենց ծեքծեքաւոր ներկայութեան։

Կ'երեւի թէ այս ընթացքը մեր կրօնականներուն ալ գործն եկած է, քանի որ ամէնուին չեն խորհիր այս քմահաճոյքները չը գործադրել։ Կ'երեւի թէ իրենց առտուան ամէն պէտքը կանոնաւորապէս կատարելէ նուազ կարեւոր և նուազ անհրաժեշտ կը համարին եկեղեցական պաշտաճութիւնները յարգելու սկզբունքը, որուն համեմատ պէտք է որ անշուշտ արարողութիւնները սկսին առտուն կանուխէն և վերջանան արեւածագէն գոնէ մէկ, մէկ ու կէս ժամ ետք։

Կիրակի օրերը երբ եկեղեցիներուն մէջ «Ցիշեսցէ ի դիւրի» կ'երգուի, գրեթէ կէս օրուան բան մը մնացած չըլլար։ Իրաւ է թէ չենք ըսեր որ արարողութիւնները գիշերուընէ պէտք է սկսուին։ սակայն և այնպէս ծաղրելիութեան ալ տանելով մինչեւ ատոր կամ անոր քմայքին պատշաճեցնելու չէ անշուշտ ժամերգութեանց կատարումը։

Տարբեր խնդիր, երբ տաղաւարի, կամ հանդիսաւոր տօներու առթիւ մասնաւոր կարգադրութիւններ կատարել հարկ կ'ըլլայ։

Այս տողերը կը գրենք որովհետեւ գրեթէ մեր բոլոր եկեղեցիներն այս անհարկի քմահաճոյքներուն կը զոհուին ամէն կիրակի։

ՌՈՒՍԻՈՅ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

Բեղերապուրգի ներքին գործոց նախարարութիւնն Ռուսահայ եկեղեցիներու վանքերու և բարենպատակ հաստատութիւններու կալուածներուն վերաբերեալ հրամանագիրը՝ երկու օրինակ ղրկած է Ս. Էջմիածին, մէկը Ս. Սինոդին և միւսը Պոլսոյ Ազգային Կառավարութեան ներկայացուցչին։ Ս. Սինոդին ղրկուած հրամանագիրը Պոլսոյ Ազգային Կառավարութեան ղրկուած ծրարին մէջ էր։ Պոլսոյ Ազգային Կառավարութիւնը պաշտօնապէս Ս. Սինոդին ներկայեց հրամանագիրը, բայց որովհետեւ Ս. Հայրապետը Էջմիածին չէր դանուէր, Սինոդը մերժեց ընդունիլ. մինակ սինոդականներէն Տ. Մխիթար վարդապետ առաջարկեց ընդունիլ իբրեւ կառավարական հրամանագիր մը, և անմիջապէս աղերսագիր տալով անոր բարեփոխումը խնդրել։

Սինոդը դեռ որոշում մը չէ տուած, Ազգ. Քանդրատաղէն հասաւ Ս. Հայրապետը, որուն ներկայանալով Պոլսոյ Ազգային հրամանագիրը մատոյց և բացատրութիւններ տալով ջանաց համոզել։ Ն. Ս. Օծութիւն, բնաւ չի պատասխանեց և անմիջապէս նիստի հրաւիրեց Սինոդը։ Եւ ետքը՝ գումարուեցաւ նաև ամբողջ միաբանական ժողովը որուն մէջ կարդացուեցաւ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանէն հասած այն գիրը որով տեղեկութիւն կ'ուզուէր կալուածական խնդրոյն վրայ։

Ցետոյ հասաւ նաև Պատրիարքական այն հեռագիրը որով կը հարցուէր թէ իրա՞ւ է Սրբազան, հայրապետին հրաժարականը։

Ն. Ս. Օծութիւնը վերապահած է իր որոշումը այն պարագային երբ իր դիմումը չընդունուի։ Տիգրանէն հասաւ կայսրին իշխանին մէկ նամակը որով Սինոդէն կը պահանջէ ամէն քաղաքի հոգեւորականներուն և եկեղեցական վարչութիւններուն ծանուցանել որ գործադրեն նոր հրամանագիրը և ամէն կարգուած յանձնին ռուս պահպանելիք իշխանութեան։

Բոլոր եկեղեցականներն և աշխարհականները յուզուած են։ Տօքթորներ, իրաւագէտներ, փաստաբաններ, ատիճանաւորներ, Ս. Էջմիածին կուգան խորհուրդ տալու համար որ նոր կարգադրութիւնը չընդունուի իր ոգիին մէջ և աղերսագիր մատուցուի սոյն մասը։

Սրբազան հայրապետը ամէն կողմէն եղած դիմումներուն կը պատասխանէ թէ, չի պիտի ստորագրէ կարգադրութիւն մը որ հակառակ ըլլայ եկեղեցիին շահերուն։

ՏՆՏԵՍ. Խորհուրդը իր առջի օրուան նստին մէջ գլխաւորաբար զբաղեցաւ Կեղր. Անտուկի պարտուց և պահանջից ինչպէս նաեւ պաշտօնական ամսաթղթակաց վճարումներ կանոնաւորութեան վերաբերեալ խնդիրները։

1.—Փանտիլլի եկեղեցւոյ Թարգմանչաց տաճարատեղը ընդարձակ էր։ Մելիքեան ներկայացած ըլլալով, մանաւոր խորհրդակցութիւն մը կատարուի միւեալ էֆ.ի հետ, եկեղեցւոյ վերաբերեալ կալուածական կարգ մը խնդրոյ մասին և վերջնական տնօրինութիւնը վերապահեց յաջորդ նիստին։

2.—Նոյնպէս Փանտիլլի եկեղեցւոյ մատակարարութեան հաշիւները սկսեալ 1899 Մարտ 1.էն ցվերջ Դեկտեմբերի 1902 տարւոյ, քննելով հաստատուց անոնց օրինաւորութիւնը և վաւերացուց։

3.—Խորհուրդը Ֆէրիգիւղի եկեղեցւոյ չինութեան առթիւ ասկ. առաջ դալմուած յանձնաժողովոյ տեղեկագիրը ուշադրութեան առնելով, որոշեց իր յաջորդ նստին հրաւիրել նոյն յանձնաժողովին անդամները թէ՛ բանակցութեան և թէ անոր հաշուեարդին կարգադրութեան համար։

ՊԷՕՅԻԻԲՏԷՐԻՅԻ Թաղ. Խորհուրդը իր հրաժարականը ղրկած է Պատրիարքարան։

ԵՂԻՇԷ Եպս. Դուրեան, Աստուածածնէն վերջը պիտի երթայ Պանորմա, յանանց ձեռնադրելու համար։

ԼՅՈՒՐԼԻ-ԳՍԲՈՒՌԻ գերեզմանատան չինութիւնները թէեւ ամիսէ մը կ'սարտին, բայց թաղեցին և բարեկամներն ալ պէտք է որ նպաստեն այս գործին, քանի որ պարզ։ արարելու համար դեռ պէտք կայ թերեւս գումարի մը։

ԿԵՏԻԿ ԲԱՇԱՆՑԻ եկեղեցին քարոզիչ Տ. Դանիէլ Ծ. Վրդ. Ցակոբեան կը գրէ Պատրիարքարան թէ՝ ½ հոգի բաղկացեալ Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն 2ը հրաժարած են, և այս մասին տնօրինութիւն մը կը խնդրէ։

ԿԱՐՆՈՑ և Երզնկայի Նորընտիր Կրօն. և Քաղ. Ժողովոց հաստատութեան պատրիարքական կոնդակները ղրկուեցան։

ԽԱՍԳԻՒՂի Գալֆայեան որբանոցին անուշհիները՝ չէնքին նորոգութեան պատճառաւ առժամապէս պիտի փոխադրուին կիցը գանուող ձէգպիրլեան ամիրայի ընդարձակ չէնքը։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ Խորհուրդը, որ քանի մը շաբաթէ ի վեր արձակուրդի առթիւ նիստ չէր գումարեր, այսօր պիտի գումարուի Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ Ժողովը իր նիստերը դադրեցուց տասնեւհինգ օրուան համար։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահեց Սանասարեան Խնամակալութեան նիստին, որ զբաղեցաւ վարժարանին գումարացոյցի խնդրովը։

ԻԶՄԻՏԷՆ կը գրեն մեզի, օգոստ. 12 թիւով.—«Վիճակիս Առաջնորդ Գրիգորը երէկ Ատարազարէն ճամբելաւ Պոլիս երթալու և տեղւոյն քահանան ձեռնադրելու, քանի որ տեղացիք կրկին հանրագրութեամբ խնդրած էին որ իրենց քահանան իրենց եկեղեցիին մէջ ձեռնադրուի։

«—Պիլէճիկի առաջնորդ Տ. Մովսէս Եպս. Կէօմրիւ քէեան, նամակ մը գրելով առաջնորդ Սրբազանին, խնդրած էր որ տեղւոյս Տ. Ոսկի քհ. Պիրգեանը մէկ քանի օրուան համար հեռը մէկ տեղ Պիլէճիկ տանի, կարեւոր գործի մը համար։ Առաջնորդ Սրբազանը հրաման տուաւ Տ. Ոսկի քհ.ի՝ որպէս զի նոր Սրբազնութեան ընկերանայ։

«—Բաղաքիս Հայ-ղողոքանաց պատուելիին, որ տարիէ մը ի վեր հոս եկած է, համակրելի երիտասարդ մը է, իր ուսումը ստացած է Ամերիկայի մէջ։ Ամսոյս 27ին երէց պիտի ձեռնադրուի։ այս առթիւ Պոլիս, Պարսկաստան և Ատարազար հրաւիրագիր ղրկուած են, բայց նկատելով որ ձեռնադրութեան օրը ժողովարանը նեղ պիտի գայ որ նոյն օրը, մեր եկեղեցիին իրենց տրամադրութեան տակ դրուին։ Ցիշեալ պաշտօնագիրը առաջնորդ Սրբազանի յանձնուեցաւ։»

ԻԶՄԻՐԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԻԶՄԻՐ, 12/25 Օգոս.

Հեղինէ Ջալալեան ապացոյցներ երևան կուգան հանգուցեալ Մելք. Սրբազանի կտակին կեղծուելեան մասին, այնպիսի ջալալեան յայտնութիւններ որոնք պիտի պատանեցնեն կտակը պաշտպանել փորձողներն իսկ։

Հանգուցեալ Սրբազանը բաւական թիւով արժէքաւոր գրքեր ունի եղեր ի պահ գրուած Պոլիս, իր մէկ մտերիմին քով — որոնց մասին լուսահոգին չատ հաղուագիւտ գրքեր են կ'ըսէր — և ասոնց տարին ճիշդ մկիրկէս անգլ. ոսկի ապահովագրութեան ծախս կը վճարէր չարուշան։ Ուրեմն ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ գէթ յիշատակութիւն մը մինչև իսկ չըներ հանգուցեալը իր կտակին մէջ այս գրքերուն մասին — որոնց վրայ իր աչքին լոյսին պէս կը գուրգուրար։ — միթէ այդչափ խելակորոյս վիճակի մը մէջ կը գտնուէր Մելք. Սրբազան՝ որ առանց բան մը ըսելու անցներ այս գրքերուն մասին։ Նոյնպէս հանգուցեալ սրբազանը իր կտակին մէջ ինչո՞ւ բան մը չի գրեր Շահպաղեան վարդապետի ունեցած 15 ոսկոյ մօտ պարտքին մասին, որուն այնքան բարեկամն եղած էր։ Մինչեւ այսօր, տեղւոյս Բաղ. Ժողովը երեք-չորս նամակ ստացած է խեղճ Շահպաղեան վրդ.էն որ ի զուր կը պահանջէ իր Մելք. Սրբազանէն ունեցած պահանջքը։ Ալ մենք օրագրողներս կասարած կը զդանք մեր պարտքը մերկապարանոց ընելով ամէն չատասկութիւններ —որոնք այս չինծու կտակին առթիւ գործուեցան։— Ու հիմա կը թողունք այս չինծու կտակը տեղւոյս ժողովրդոց ձեռնասուութեան, որ կը յուսանք թէ այսչափ խօսուելէն և գրուելէն վերջ պիտի տայ իր վերջնական որոշումը։ որով մենք պիտի ըլլանք հանդիսատեսներ և ծափահարողներ իր ասելիք արդար որոշումին որ է Բեկնանել. ու հանրային կարծիքն ալ —միահամուռ — այս է։

* * *

Օրուան խօսակցութեանց մէջ ալ նուազ ուշադրաւ հանգամանք մը սկսած է անել տեղւոյս Առաջնորդական ընտրութեան խնդիրը։ որուն մասին ժամանակ մը ի վեր կը գրէ Պոլսահայ մամուլը, յայտնելով իր թեր ու դէմ կարծիքները։ Նախ կը հարցնենք թէ արդեօք առանց Դաւառ. Ժողովոյ ինչպէս կ'ըլլայ սոյն գործողութիւնը։ Բաղաքիս Բաղ. Ժողովը այս անել կացութիւնէն միանգամ ընդ միշտ ազատուելու համար, անմիջապէս նամակ մը գրեց Ամենն. Ս. Պատրիարք Հօր, խնդրելով որ փորձառու և բանիբուն եկեղեցական մը խրկուի հոս։ որ մէկ կողմէն Առաջնորդարանի առօրեայ և թեմական գործերը տնօրինէ և միւս կողմէն ալ ձեռնարկէ Դաւառ. Ժողովոյ նորոգ կազմութեան, ուրիշ ետք կարելի պիտի ըլլայ միայն կատարել Առաջնորդի ընտրութիւնը։

Այս առթիւ երկու խօսք ալ «Սուրհանդակ»ի հասցէին որ իր անցեալ օրուան թուոյն մէջ տեղւոյս առաջ. ընտրութեան համար քանտիտատ մը կը նշանակեցնէ։

Սուրհանդակի «բարեկամաբար կը խրատենք որ իր չի գիտցած և չի հասկած ամէն բաներու մէջ անմիջապէս քիթը չի խօթէ» որովհետեւ այսպիսի խնդիրներ իր ձեռնասութեանէն չատ վեր են։ Նոյնպէս տեղւոյս ժողովները և հայ հասարակութիւնը իրմէ խորհուրդ առնելու պէտք չունին, որովհետեւ ինքը այնպիսի մէկը կը ներկայացնէ քանտիտատ որ անգամ մը հոս եկած և ապա հրաժարած մեկնած է. ու հիմա ամենքս ալ հասկցած ենք որ հրաժարող մը կրկին պաշտօնի եթէ հոս կանչենք բնաւ խեր չի պիտի ընէ։ Օրինակը աչքենիս է, լուսահոգի Մելք. Սրբազանը, որուն պաշտօնավարութենէն բնաւ խեր մը չի տեսանք։

*** Տեղւոյս Ուսումն. Խորհուրդը ինչ ինչ պատճառներով իր հրաժարականը մատուցած է Բաղ. Ժողովին։

*** Ինչպէս նախապէս իմացուցած էի, հանգուցեալ Մելք. Սրբազանի եղբայրը Եկրէմ պէկ այս ուրբաթ օր իր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ իր հետ տանելով հանգուցեալ եղբօրը մահուան վկայագիրը, գոյքերուն ցուցակը և երևան եղած չինծու կտակին օրինակութիւնը։

ՍՏԵՓԱՆ ԵՐԿԱՆԵԱՆ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Կիրակի օր Պէյօղլի եկեղեցւոյն մէջ Ս. Պատարագ մատուցուած ժամանակ գլխարկաւոր չիք միւսիւ մը առանց գլխարկը հանելու ներս մտնելով սղ ու ձախ տիկինները ու օրիորդները դիտելը գրած էիք։

Կատարելապէս համամիտ եմ ձեզի, որովհետեւ ես ալ չատ անգամ ականատես եղած եմ եկեղեցւոյ մէջ գործուած անորակելի անկրթութիւններու որոնք դժբախտաբար մեր զարգացած կարծուած դասակարդէն ծագում կ'առնեն և չէ՞ մի որ արդէն տղէտ դասակարդը բաղդատմամբ աւելի չեմ վերաբերում ու ակնածանք ունի եկեղեցիի ու կրօնքի նկատմամբ։ Այս կարգի անպատկառ ընթացքի մը օրինակը պիտի պատմեմ որ գործադրուեցաւ իմ ներկայութեանս Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցիին մէջ քահանայի մը կողմէ, որ իր հանդամանքին մէջ բաւական ալ զուարճալի է։

Երբ Սրբազան պատարագիչը Ս. Սկիզբ ձեռքի՝ «Ովքե՞ է սա թագաւոր փառաց»ին մեծ խորհուրդը կ'արտասանէր, քահանայ մը պնակը ձեռքը, յախուռն շարժումներով եկեղեցւոյն մէջ աղօթողները հրմշկակելով, գեանի վրայ երկրպագութիւն ընողներուն կը հրամայէր որ տեղ բանան իրեն, քանի որ մեծադղորդ իրարանցումով մեթալիք կը հաւաքէր։ Ներկաներէն մէկը որ ծանօթ դէմք մը ըլլալ կը թուէր ինծի, չի կրնալով ինքզինքը զսպել «Տէր պապա՛, Տէր Պապա՛, մէկ կողմ քաշուէ՛, սպասէ մէկ վայրկեան, դուն եկեղեցական օրէնքները չե՞ս դիտեր, դրամ հաւաքելու ժամանակը հիմա՞ է» ըսաւ։

Տէր Պապան իրը բանիբուն մարդ պաղարիւնութիւնը ընաւ չկորսնցնելով, «Հա՛ օրնած հա՛ քչիկ մը մնաց, քչիկ մը հիմա պիտի լմնայ» ըսելով իր ճամբան չարունակեց կրկնելով միշտ «Շէ՛ն կեցէ՛ք, անտես մի՛ առնէ՛ք»ի յանկերգը...։

Չեմ դիտեր թէ՝ անկրթութեանց այս տեսակ դասերը կամ օրինակները չիք միսիւնե՞ր Տէր Պապանէն կ'առնեն, թէ Տէր Պապաները չիք միսիւներէն, անաւարկի կնճռոտ հանգոյց մը...։

ԲԵՐԱՑԻ

ԱԶԳ.—Յառաջիկայ Ս. Աստուածածնի տօնին առթիւ, գլուխս Ս. Եկեղեցւոյն տօնախմբութիւնն ըլլալով, Մշոյ Նորընտիր Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Գնել վրդ. Դալէմքեարեանն հրաւիրուած է Ս. Պատարագ մատուցանել և հոգեշունչ քարոզութեամբ մխիթարել բարեպաշտ ժողովուրդը։

Թաղ. Խորհուրդս զայս ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան ծանուցանելով, կը տեղեկացնէ նաև թէ ժամերգութիւնը սովորականէն ուշ պիտի սկսուի, որպէս զի կղզեցնակ ժողովուրդն եւս կարենայ վայելել այս հոգեւոր հանդէսը։

Մնամք խորին յարգանօք
Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
ԼԵՒՈՆ ՆՇԱՆԵԱՆ Մ. ԻՍՐԱՑԷԼԵԱՆ

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

1903 Յուլիս 31—1 Օգոս.

1. Հայկազն Կարապետեան, ապասաւոր, ընդ Կոստանդինէ Սավայեանի։
2. Յովհաննէս Ովրեստէս Պոյաճեան, դերձակ, ընդ Հայրուհի Յովսէփ Մելիքեանի։
3. Պետրոս Պողոսեան, կօշկակար, ընդ Աթենա Դիմիտրեանի։
4. Սեդրոս Բարթամ Մարլեան, սափրիչ, ընդ Արշակուհի Պարսամ Դաղաղեանի։
5. Դոսթանթի Յոֆիեան, եաղմաճի, ընդ Ագնիս Խաչիկեանի։
6.— Բերովբէ Յակոբ Ճէօհէրեան, լուսարար, ընդ Հայկանոյշ Յովհ. Մելքայէլեանի։
7. Սրմենակ Մատթէոս Փանոսեան, կօշկակար, ընդ Սաթենիկ Կարապետ Մարլեանի։
8. Յովհաննէս Մկրտիչ Փափազեան, խոհարար, ընդ Ագապի Հ. Մկրտիչ Դալէնտէրեանի։
9. Յարութիւն Նիկողայոս Սաքայեան, կօշկակար, ընդ Եղիսաբէթ Տաքէսեանի։
10. Մուրատ Գրիգոր Օհանքեան, վաճառական, ընդ Լիլիոյ Կարապետ Ադամեանի։
11. Դաբրիէլ Յովհաննէսեան, բանջարավաճառ, ընդ Վասիլիկ Հ. Յարութիւնեանի։
12. Սերովբէ Ասեփան Դաղանեան, ուսուցիչ, ընդ Էսթրոս Յովսէփ Սահաթճեանի։
13. Կոստանդին Սեդրոսեան, հովանոցագործ, ընդ Հայկուհի Յարութիւնեանի։
14. Մարիամ Յարութիւնեան, չըղթայագործ, ընդ Եռա Յովհաննէսեանի։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

27 Օգոստոս 1903

Ֆրանս. 3% 3% Fran ais)	97 57
Բէժի (Tab. Turcs)	388 (?)
Գոնսոլիտ (R. Turque D)	31 67
Երկաթուղի (Lots Turcs)	126 —
Պանդ Օթթ. (Banque Ott.)	582 (?)
Թրանսվալ (Transvaal)	111 —

ԹԷՎՖԻՔԱԹ

Վէպաթիը մէմուրիպէթինի հիմնը իսթամբուլցամ մէպնի, Թանրիրամը Խարիճիյէ Գալէմի խիւլէֆասընտան իզզ. Հազրը պէյէ թէրճիմէն ըրիթպէի Սանիյէ սընիը միհրիմայիղի թէվֆիճ պույրուլմուշ սարը։

ՆԸՇԱՆ

Թանրիրամը Խարիճիյէ Գալէմի խիւլէֆասընտան իզզ. Հազրը պէյէ սէօրսիճնի ըրիթպէէն Օսմանի նրշանը ալիի Օսմանի ինան պույրուլմուշ սարը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԳՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ. — Դիրծուական Բրիկերի հրամանատարութեամբ Սեւ Ծովի ռուս նաւատորմը, երկուշաբթի օր մեկնեցաւ դէպի Սեվաստոպոլ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԲԱՐԱՏԱՂ.— Բարատաղի Նիքոլա իշխանը, կայս. Պալատ հեռագիր մը ուղղելով իր ջերմ շնորհակալիքը յայտնեց այն դիրութիւններուն համար, զորս Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ նուիրել տալ Օսմ. Պանքային, ելմտական խնդրի մը մէջ։

ԲԱՐԱՏԱՂԻ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ՄԱՀԸ. — Բարատաղի Պոլսոյ դեսպան Մ. Պաքիչ, որ ժամանակէ մը ի վեր աղեւասպէ կը տառապէր, առջի իրիկուն մեռաւ Էմիրկէնի իր ամարանոցին մէջ։ Մ. Պաքիչ դեռ երիտասարդ էր և իր մահը մեծ ցաւ պատճառեց Պոլսոյ և Բարատաղի դիւանագիտական շրջանակներուն, և այն ամէն տեղերը ուր ծանօթ էր ինքը Հանգուցեալը ազնուական ընտանիքի մը պատկանելով, իր ուսումը Ռուսիոյ մէջ կատարելագործած է, եւ յետոյ գայած է Յունաստան։ Իր կառավարութեան մէջ պաշտօնի մտնելով Մ. Պաքիչ, իւյայտ բերաւ կարողութիւն մը և յատկութիւններ որոնք ուշադրութիւն գրաւեցին ու հասցուցին զինքը մինչև արդի բարձր պաշտօնին։ 1879ին, քարտուղար ըլլալով արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ, սահմանագծութեան յանձնաժողովին անդամ եղաւ։ 1884ին, իբր գործակատար Պոլիս եկաւ, ուր մնաց երեք տարի. 87ին մեկնեցաւ և 90ին դարձեալ եկաւ նոյն պաշտօնով։ Իսկ 1897ին էր որ իր կառավարութեան կողմէ անուանուեցաւ Բարատաղի Պոլսոյ լիազօր ներկայացուցիչ,— դեսպանը, զոր ցաւդ կը վարէր, և ուր ի յայտ բերաւ տաղանդաւոր դիւանագէտի մը յատկութիւնները։ Համակրութիւնը չնած էր Վեհ. կայսեր և Օսմ. Պետութեան։ Արժանացած էր Օսմանիէ և Մէճիտիէ պատուանշաններուն, Իմթիազի ոսկի չքադրամին։ Ունէր նաև Բարատաղեան պատուանշաններ և հելլենական Ս. Փրկիչ պատուանշանը։ Մ. Պաքիչ բացի սլաւական լեզուներէ, գիտէր ֆրանսերէն, գերմաներէն և յունարէն։ Կ'աշխատակցէր ռուս գրական և գիտական թերթերու։ Մ. Պաքիչ ամուսնացած էր Պոլսոյ մէջ, պատուաւոր յոյն ընտանիքի մը աղջկան՝ Օր. Լիամպէյի հետ։

Դեսպանական մարմնին անդամները առջի իրիկուն և երեկ առաւ. Էմիրկէնի քարատաղեան դեսպանատունը երթալով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին սիկ. Պաքիչի։

Հանգուցեալին մարմինը զմռսուեցաւ երէկ առաւ։ Կը կարծուի թէ, յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Բարատաղի մէջ։

—Ռուս դեսպանատան մէկ պաշտօնատարը երէկ Բարատաղի դեսպանատունը երթալով կնքեց։ Յայտնի է թէ, Ռուս դեսպանատունը, ի բացակայութեան Բարատաղի ներկայացուցչին, պաշտօն ունի քարատաղեան շահերը պաշտպանելու։

— Խարիճիյէի թարգման Սասաբիթին պէյ, առջի օր Էմիրկէն երթալով այցելութիւն տուաւ Բարատաղի դեսպան Մ. Պաքիչի և Մեծ-պարքոսին ու Արտարքին գործոց նաֆխարարին կողմէ անոր որպիսութիւնը հարցուց։

ԲԵՐԱՑԻ հեռագրատունը պիտի նորոգուի 12,700 զրշ.ի ծախքով։

ԹՈՒՐԲԵԻՀԵԼԼԷՆ առեւտրական դաշնագրին սակացոյցին գործադրութեան համար հրահանգ տրուեցաւ ամէն կողմ։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանին Սինոդը, իր երեկուան նիստին մէջ որոշեց յանձնաժողով մը կազմել, որ հանդանակութիւն մը կատարէ քանի մը յոյն օրիորդաց հասարակութեանց համար։

ՕՍՄ. ՀԵՂՈՒՄՆԵՐԸ ասկից ետք պիտի կենան որաալ ռուսական ֆլոտիլա մէջ, Զարին մէկ հրամանագիրին համաձայն։

ՈՍԿԵՂՋԻՐԻ չոգենաւներուն երթեւեկին համար Մալիւմաթ դիտողութիւն կ'ընէ, և ուշադրութիւն կը հրաւիրէ։

ԳՈՐԾԱՒՈՐՆԵՐԸ. — Կայս. Բրատէվ, Ֆէօր և Կասաբ Կայս. գործարանները ռազմարուն պէս, նեկ�իկներ չարտայի գործարանին գործաւորներն ալ թէմէթիի տարք պիտի տան։ 15 զրշ.էն աւելի օրական առնողներէն 70 զրշ., 15 զրշ.էն պակաս օրական առնողներէն 25 զրշ., և 15 տարեկանէն վար եղող աշկերտներէն ալ 10 զրշ. թիւեբրիւի տարք պիտի առնուի տարին մէկ անգամ։

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ. — Կայս. Իրատէվ Տարսոնի (Ատանա) մէջ գտնուած քրոմի հանքին մենաշնորհը, 60 տարուան համար արուեցաւ օտար հիւրիրու տարաղաստ Յէրիգ Ահմէտ Ալի փաշայի և իր 2 ընկերներուն։

ՀՈԼԱՆԴԱՑԻ Ռումանիոյ նախորդ դեսպանը Մ. Վան Էյս, Պոլսոյ դեսպան անուանուեցաւ։ Բանի մը օրէն Պոլիս կը հասնի Մ. Էյս։

ԲՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէվ, Բումէլիի բնակիչներէն քրիստոնեայ Ուլահ 4 նոր տղաք պիտի Ընդունուին Պետական լարձրագոյն վարժարաններուն մէջ։

—Խարիբէի նահանգին մէջ դատական պաշտօններու կոչուեցան Կայս. Իրաւարանական վարժարանին այս տարուան շրջանաւարտներէն 15 հոգի։

—Բրէվէզայի և Շեպքինի միջեւ ծովեզերքին պահակ կարգուեցաւ Սամիր չոգենաւը։

ՓՈՇՏ ԵՒ ԱՇՈՒԽ. — Զեռնհասպաշտպանութիւնը նոր զեկոյց մը ուղղեց անտառային քննիչներուն, որպէս զի այժմէն բաւականաչափ փայտ և ածուխ զրկել տան Պոլիս, ցուրտերը չկան։

ԲԱՐԱԲԷՕՑԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ. — Դերման գործարանի մը կողմէ երկու հոդի ծրագիր մը մատուցին ձեռնհաս պաշտօնատանին, յայտնելով որ կամուրջին շինութիւնը յանձն կ'առնեն շահաւոր պայմաններով։ Մրագիրը յանձնուեցաւ ծովային նախարարութեան։

ՕՍՄ. ՀԱՄԱԶԳԵՍՏՆԵՐԸ.— Կայս. Իրատէվի մը համաձայն, զինուորական մեծ համազգեստներուն գոնոն ու ձեւը փոխուեցան։ Սպարապետութիւնը այդ համազգեստներու նկարները զրկեց բոլոր Կայս. զօրաքանակներուն։

ՔՆՆՉ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ. — Այտընի և Արշիեպեպասոսի քննիչ Էսէմ պէյ, Իզմիր ժամանեց և Բշ. օրէն սկսաւ իր պաշտօնին։ Տէֆթէրտարին հետ տեսակցեցաւ և տեղին դատական քննիչին յանձնեց, անոր վերաբերեալ հրահանգը։

Մ. ԲԻԷՐ ԼՕԹԻ.—Ֆրանսացի հրաչակաւոր գրագէտը, Մ. Բիէր Լոթի, որ միւնոյն ատեն ծովային սպայ մըն ալ է, ինչպէս գրած ենք, հրամանատար կարգուած է Պոլսոյ ֆրանսական դեսպանատան Վէքսէր պահականաւին։ Մ. Լոթի օգոստ. 27ին Մարսիլիայէն Պոլիս պիտի ժամանէ։

ՄԱՌՍԱՑԻՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ կը շարունակէ իր նիստերը, ինչպէս նաև քննիչները ամէն օր կ'այցելեն մարաստանները։ Ընտրելիք պահապան պաշտօնեաներուն թիւը 80ի պիտի հասնի։ Ցարդ 45 հատ ընտրուած են։

—Մաքսանենդութեան առաջքը առնելու համար, Սապահ կ'առաջարկէ որ, օտար երկիրներէ բերուած և թրանզիթ ըլլալիք ապրանքներուն մանիֆեսթոները, որոնք ֆրանսերէն են, թուրքերէնի թարգմանուին, որպէս զի պահապան պաշտօնեաները վերահասու ըլլան անոր պարունակութեան և տեղի չտան մաքսանենդութեանց։

«ԼԷՎԱՆԴ ՀԵՐԱԼՏ» Անդլիֆրանսական թերթին արտօնութիւնը, իր տիրոջ՝ հանգուրեալ Մ. Ուիթէյքրի կենդանութեանը տուն տուած ազնիսիդիրին համաձայն, շնորհուեցաւ Մ. Զ. Բ. Բլիֆթընի։

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ԹՈՇԱԿ. — Պետրոս էֆ. որ ոստիկանութեան նախարարութեան թարգմանի, Ոստիկանաց Ժողովի անդամի, Բալերմոյի Օսմ. հիւպատոսի և կաղարանի տնօրէնութեան պաշտօնները վարած է, խնդրեց հանգստեան կոչուիլ։ Այդ առթիւ հարկ եղածը գրուեցաւ հանգստեան թոշակի մասին։

ՐՕԼԵՐԱՆ.—Ամսոյս 12ին Դամասկոսի մէջ 11 դէպք և 14 մահ։ Հօմսի մէջ 14 դէպք, 15 մահ։ Հալէպէն կը հեռագրուին թէ Ուրֆայի մէջ ալ քօլերա ծագած է, և 6 դէպք պատահած են 2 օրուան մէջ։ Պիրէճիքի, Խարիպի և ուրիշ տեղերու մէջ ալ օրական 3-4 ական դէպք և 3-4 ական մահ կը պատահին։

ԿԱՐԵՒՈՐ

Դարձանեալ երիտասարդ մը որ բաւական տարիներ առեւտրական հրապարակին վրայ պատուաւորութեամբ ծառայած է, պատրաստ է ո և է պաշտօն ընդունիլ վաճառատան մը մէջ։ Պատուաւոր երաշխաւորութիւն։ Դիմել խմբագրութեան։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԵՆԱՆԿ.—Առեւտրական դատարանը մեանկ հանգեցուց Պոլիս, Մատենագրաց հասատատած զենդակի Լայնի վաճառական Պրուսայի Զարբհեանները։

—Սեանկ հանգեցուցաւ նաև Դալաթիա, Սիճանխան արմտիքի վաճառական Ս. Տ. Բաբա Ավրամիան։

ՎԵՐՋԻՆ տեղասարափէն զոյացած հեղեղները աւրուցած էին Գասըմ-Փաշայի գետակին կամուրջները։ Թաղապետական Զ. շրջանակին նախագահը և քարտուղարը պիտի ճշդեն վնասները և պիտի սկսին նորոգել տալ զոնոնք անմիջապէս։

ՄՇՈՒՇ.— Երէկ առաւ թանձր մշուշ մը կը տիրէր Վասպորի և Մարմարայի մէջ։ Շիրքէթի շոգենաւերը չկրցան իրենց առաջին երթեւեկը կատարել։ Կղզիի շոգենաւերն ալ Պօսֆորանի հանեցին ուղեւորները, որոնք Հայտարա-Փաշայի ճամբով Պոլիս եկան։

ՀՐԴԵՀԻ ՍԿԶԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ.— Առջի իրիկուն Խումպարաճը եօգուշը փայտաշէն տունէ մը հրդեհ ծագելով տան արտաքին մասերն ալ բռնկեցան, սակայն կարելի եղաւ առաջքը առնել։ Հրդեհը սկսած էր լուացք կատարուած միջոցին վառած փայտերէն։

ԸՆԿԵՑԻԿ.—Առջի իրիկուն Դալեռնոը Գուլլուքի Զիչէք փողոցին մէջ Սթանիսլ անուն կնոջ մը տան առջեւ նորածին մը գտնուեցաւ։ Ցոյնի զաւակ մըն էր։

ԽԱՂԱՄՈՂՆԵՐ.—Բերայի ոստիկանութիւնը առջի գիշեր Թարլա Պաշի Շիշլի փողոցին մէջ Բարէլիի տունէն ձերբակալեց 3 խաղամոլներ՝ Միչօ, Սօ'ղրաթի և Անարէա։

ՈՃԻՐ.—Սվազցի Իսմայիլ և Հասան, երկու կառապաններ, առջի օր Ֆէրիգիւղ սրճարանի մը մէջ թուղթ կը խաղային, երբ վէճ մը սկսաւ մէջերնին։ Վէճը տաքցաւ և խնդիրը ծեծի ելաւ։ Հասան խոշոր փայտ մը առած այնքան ուժգին հարուած մը տուաւ հակառակորդին, որ զայն անշարժ գետին փռեց։ Ցետոյ փախաւ։ Իսմայիլ հիւանդանոց տարուելէ ետք մեռաւ։ Ոճրագործը կը փնտռուի։

ԱՂԲԱՏԻ ՑՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. —Նեա Էֆիմերիս կը պատմէ թէ Բերայի Ցունաց Այի Թրիատա եկեղեցիին մօտը բնակող և վեց զաւակի տէր աղքատ յոյն կին մը մեռեր է ծննդաբերութեան հետեւանքով։ Երիկը որ Հայ է, ուզելով յարգել իր հնոյ կրօնական զգացումները, Այի Թրիատա եկեղեցիին յոյն քահանաներուն կը դիմէ և, աղքատ ըլլալը յայտնելով, 80 զրուշ կուտայ իր կնոջ յուղարկաւորութիւնը կատարելու համար. սակայն քահանաները կը մերժեն։ Երիկը աւելի դրամ չունենալով հայ քահանայի մը կը դիմէ, որ ձրիաբար կը կատարէ թաղումը։

[Երկու օրէ ի վեր առիթ կ'ունենանք մեր սէրպապաներուն բարեսրտութիւնները նշանակելու։ Սակայն անյարմար ամենուս ալ հրճուանք կը պատճառէ և կը մղդմենք որ բարքերու բարեշրջման սկզբնաւորութիւն մը ըլլայ քահանայ հայրերուն համար, որպէս զի՝ ինչպէս կ'ըսեն իրենք «ժողովուրդն հայկիներն են»։ Ծ. Խմբ.]

Ատամնարոյժ Ա. ՍԸՎԱՃԵԱՆԻ ազգը կարդալ Դ. էջը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1903 14 27 Օգոս. Եշ.)

ՑՈՐՆ

Սէրթ էքսթրա, օխան	33 փր.
»մէջին տեսակ և Բումէլի	30½-32 »
Ճէրմակ Ս. լիպրայէն պակաս	8-8¼ զրշ.
» Բ. »	8¾-9 »
Մախլութ (խառն) »	9½-10¼ »
» (հաճարով) »	11-11½ »

Այսօր ժամանեց Բումէլի 20 վագոն լիպրայէն պակաս 8¼-8½ զրշ.

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քրմա Ա. պակը	73 զրշ.
» » Բ. և Գ »	68-70 »

ԹԵՓ

Օխան 15½-16¼ փարա։

ԳԱՐ

Աղէկ տեսակը 11 զրշ. դրիւը	
Երկրորդ » 10¼-10¾ »	

ՄԻՍԻՐ

Օխան 27-29 փարա։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 27 Օգոստ.— Եկած լուրերու նայելով, Բարեկուսոյ Երեսփ. Ժողովին ցուցիլը անկասկած կը նրկատուի։

ԲԱՐԻԶ, — Զօրավար Սէզմէզոր հանգստեան կոչուելու համար աղերսագիր մը մատոյց։

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Կարապետ էֆ. Գալամանճեանի յուղարկաւորութիւնն առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնքն եղած են Հիւանդանոցիս.— Վսեմ. Աստատուր էֆ. Գուշտալլեան 108, Եղբարք Պօսթանճեան 54 զրուշ։

* * *

Հանգուցեալ Զաքար էֆ. Հաղարեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնքն եղած են Հիւանդանոցիս.— Տեարք Ց. Մ. Խստամպոլեան Եղբարք 108, Եղբարք Բօյատեան 108 զրուշ։

* * *

Մեծ. Արմենակ էֆ. Փանոսեանի ընդ Օր. Սաթենիկ կ. Մըսրլեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի մէկ ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Տեարք Միհրան էֆ. Թէքէտէճեան և Տիգրան էֆ. Տէօվլէթեան։

* * *

Հոգաբարձութիւնս չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ անցեալ Յուլիս ամսոյ մէջ հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս.—

Վսեմ. Տօքթ. Միքայէլ էֆ. Խորասանճեան Զրդ վեցամեայ 1296 զրշ., ափիոնի միջոցով Մ. Նեսիմ Թարանթօի ձեռամբ վաճառականներէ հաւաքեալ ափիոնի արժէքը 602, Եվէրեկի Ս. Թորոս Եկեղեցւոյ պնակի հասոյթը՝ ձեռամբ Աշուկեան և Սինանեանի 540, Կարապետ Համբարձումեան ի Մոսկուա 100 ֆրանք. 475, Դրնոնքարի եկեղեցւոյ պնակի հասոյթ ձեռամբ Մ. Գրիգոր Տէրիրմէնճեանի 432, Տօքթ. Խնդիրեան էֆ. յալիս ամսական 216, Միհրան էֆ. Մամիկոնեան՝ կայս. Բօ՞ֆիսէր Սեպանիի երկաթուղիին, միամեայ զուկին տարեդարձին առթիւ 108, Սուփան էֆ. Տէր Անարանեան՝ մատաղաքին 108, Արսէն էֆ. Աբաճանեան յնտարաղար 95 զրուշ։

(Շարունակելի)

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ
ՕՍՄ. ԲՕՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	34.07
Ամէնէն բարձր գինը	34.08
» վար գինը	34.

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Ֆր.	121.⅜
Երէկուան բարձր գինը	121.50
» վար »	120.⅝
Բրէտի Ֆոնտիէ Էմիրսիէն	265.50
Քարտի	506.
Լորիում	80.
Պանք Նաս. Կրէս.	427.
Թրամվայի Բամնեթուղթ	6.
Թրանսվալ	113.
Բէժիի պարտատուղթ Լ. Օ.	398.
Անատոլ. Երկ. բամնեթ. Ա.Ո.	11.55
Օսմ. Ապահովագր. Էնկ. Լ. Օ.	4.45

ՍԹԻԼԱՆ

Բօնսոլիտ մէկ օրուան Օսմ.	1.87½
» ուրբ » »	5.40

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 զրշ.էն	զրշ. փր.
Մէճիտիէ արծաթ	108.
Նոր մէճիտիէ	104.
Անգլիական ոսկի	109.37
Ֆրանսական ոսկի	87.18
Բրիմիդ	51.06
Բօլ	90.
Ռուպլի թղթադրամ	8.62
Լոնտոն 3 ամիս	110.07½
Բարիզ »	22.82½

ԴԻՏԱՆԱՆ ԷՋԵՐ

ՄԻՔՐՈՊՆԵՐԸ

Մանրէները (միքրոպ) կենդանի, շարժուն ու արագաշարժ էակներ են, որոնք հակառակ իրենց փոքրութեանց բաւական կարեւոր տեղ մը կը գրաւեն կենդանական աշխարհին և մեծ դեր մը կը խաղան բժշկութեան մէջ, ծնունդ տալով բազմաստակ հիւանդութիւններու արդիւնաւորման ու տարածման։

Այս պարզ աչքով անտեսանելի էակներուն գոյութիւնը անծանօթ էր հին ազգերուն, որոնց-կը պակսէին գիտական միջոցներ տեսնելու համար անտեսանելին։ Խոշորացոյցի գիւտը մեծ յեղաշրջում մը առաջ բերաւ գիտական աշխարհին մէջ, և բժշկութիւնը, որ մինչեւ այն ատեն թեր ու դէմ կարծիքներ կը յայտնէր այս ինչ կամ այն ինչ հիւանդութեան ծագումին ու տարածումը մասին, մանրադիտակի գիւտէն ի վեր սկսաւ բոլորովին նոր ուղղութեան մը հետեւիլ, դրամական ապացոյցներու վրայ հիմնելով իր փորձերը։

Մեր օրով մանրադիտակային զարթիքները այն ատիճան կատարելագործուած են որ այլ եւս կարելի չէ տարակուսիլ մանրէներու գոյութեան ու անոնց ապրելու կերպին վրայ։ Առանց մեծութիւնը, որ պարզ աչքերով կարելի չէ որոշել

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. երեսը)

«ՄԱՆԶՈՒՄԻ»Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ 120

ՎԱՅՐԵՆԻՆԵՐՈՒ ՆԱՀՅՊԵՏԸ

ՎԷՊ

ՅԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

69.

Մարդկային զոհը

Ու դաշոյնը մխեց անոր կուրծքը, ձգելով զայն գետին, հողին վրայ, ուր վիրաւորեալը հոգեվարքի հառաչներ արձակեց։

Ժօան ձին վերցուց և զայն սանձարձակ նետեց անոնց երևսին որոնք կ'արգիլէին իրեն անցքը։

Եւ սակայն քանի պատերազմիկներ յարձակեցան Ժօանի վրայ և ինքզինքը պաշտպանելու անկարող վիճակի մէջ դրին զայն։

Ժօան դաշոյնը պահած էր, այնպէս որ Հնդիկները չը խորհեցան իսկ զայն վնասել, համոզուած ըլլալով թէ անիկա նետած ըլլալու էր իր զէնքերը։

Դեր-Թօքիին մահը, մեծ յուզում յառաջ բերաւ Առաքանչիներուն մէջ։

Իսկոյն իր տեղը ուրիշ Իւլմէն մը հրամատար կարգուեցաւ։

Ժօան և Շիլիցի զինուոր մը, ղբրկուեցան Անթինաուէլի վրանը։

Այս վերջինը մեծ վիշտի մէջ ինկաւ, երբոր իմացաւ դեր-Թօքիին մահուան լուրը։ Բարեկամ մը, խորհրդակից մըն էր որ կը կորսնցնէր։

Գիշերուան այս դէպքերը սոսկում ազդած էին Հնդիկներուն։

Անթինաուէլ իրեններուն քաջութիւնը չը մեղմացնելու համար որոշեց զոհել այս մահուան առիթ տուողները, չարիքի չաստուած կէքիւպիլին։

Զո՛ր որ, պէտք է խոստովանիլ հետզհետէ հաղուադէպ եղաւ Օքազներուն մէջ, բայց որուն երբեմն կը դիմէին սակայն, երբ կ'ուզէին ջախջախել իրենց սոսկալի հակառակորդները և ապացուցանել անոնց թէ իրենք ալ նշանաւոր մարդիկներ էին։

Ժամանակը կ'անցնէր, բանակը պէտք էր առաջ երթալ։

Անթինաուէլ որոշեց որ զոհը անմիջապէս տեղի ունենայ։

Վրանէն քիչ անդին, գլխաւոր Իւլմէնները և պատերազմիկները շրջանակ մը կազմեցին, որուն մէջտեղը մնացին Թօքիին հրամատարութեան նշանը։

Բանտարկեալները բերուեցան։

Աղատ էին, սակայն անպէտ և անակնջ ձիերու վրայ հեծած էին, իրենց արհամարհանքի առարկայ։

Ժօան, իրեւ ամէնէն աւելի յանցաւոր, ամէնէն վերջը պիտի զոհուէր և հանդիսատես պիտի ըլլար իր ընկերոջը մահուան, որպէս զի իրե՛ն ալ գալիք ճակատագրին համը առաջուընէ առնէր։

Բայց եթէ այս միջոցին ամէն բան կը թուէր լքեալ արժէքաւոր հնդիկը, ինքը չէր լքեր ինքզինքը և յոյսը կտրած չէր բոլորովին։

Շիլիցի բանտարկեալը խիստ զինուոր մըն էր, չափազանց գիտակ առաքանչական բարքերուն, որ կատարելապէս գիտէր իրեն վերապահուած ճակատագիրը, և որ քաջարար մեռնիլ պատրաստուած էր։

Անիկա կեդրոնը բերուեցաւ, երեսը դարձուած չիլիական սահմանապլուխներուն կողմը, որպէս զի աւելի վշտի մէջ ապրի ի տես այն տեղերուն զորս չի պիտի տեսնայ ա՛լ։

Զիէն վար առին զայն և ձեռքը տուին կարգ մը փայտեր, և սրածայր գաւազան մը, որով ստիպեցին զինքը փոս մը փորել որուն մէջ պիտի անկէր այդ փայտիկները, իւրաքանչիւր անգամին արտասանելով անունները այն առաքանչի պատերազմիկներուն զորս մեռցուցած էր իր ապարէզին մէջ։

Զինուորին արտասանած անուններուն իւրաքանչիւրին ատենն ալ Օքազները սոսկալի անէծքներ կը թափէին։

Երբ բոլորը լմնցաւ, Անթինաուէլ մօտեցաւ։

—Դուն քաջ պատերազմիկ մը կ'երևաս, ըսաւ, այս փոսը հողով ծածկէ որպէս զի քու փաւդ հոն մէջը մնայ։

—Լաւ, ըսաւ զինուորը, բայց պիտի տեսնէք որ ինձմէ տակաւին շատ աւելի քաջ զինուորներ ունի Շիլին։

Ու անմիջապէս հողով ծածկեց փոսը։

Վերջանալուն՝ Թօքին նշան մը ըրաւ որպէս զի մէջտեղը անկուած գերանին քովը գայ։

Զինուորը հնազանդեցաւ։

Անթինաուէլ առաւ իր նիզակը և գանը ջախջախեց։

Խեղճը գետին ինկաւ։

Կատարելապէս մեռած չէր ու կը տապալուկէր։

Երկու մարդիկներ գահավիժեցին անոր վրայ, անոր կուրծքը բացին և հանեցին սիրտը զոր ներկայացուցին Թօքիին։

Այս վերջինը անոր արիւնով լուաց իր ձեռքերը յետոյ Իւլմէններուն տուաւ զայն որոնք, կարգաւ նոյնը ըրին։

Այս միջոցին, պատերազմիկները նետուեցան դիակին վրայ զոր քանի մը վայրկեանի մը մէջ պատուեցին, անոր ոսկորներէն ֆլիւթ շինեցին, ձեռքը, ոտքը կապեցին իրարու և բռնելով պարել սկսան ու երգեցին։

Այս բարբարոս ողբերգութեան վերջին տեսարանները անլուր կատաղութիւնով մը լեցուցած էին Օքազները, կատարելապէս ուրախ զուարթ՝ բոլորովին մոռցած էին միւս բանտարկեալը որ միեւնոյն բաղդին պիտի վիճակուէր։

Բայց Ժօան որ չէր մեռած, առանց իր վիրաւոր վիճակին վրայ տատասելու, անմիջապէս ձին հեծաւ և փախաւ դաշտին մէջէն։

Օքազները հալածեցին զինքը։

Ժօան կը փախչէր միշտ։

(Շարունակելի)

ՈՈՊԵՐԴ ՔՈԼԵՋ

Վարժարանին յառաջիկայ տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 2/15։ Կարգադրութիւններ եղած են նոր դիրութիւններ տալու վաճառականական ուսման համար։ Մենաւոր բժիշկ մը՝ աշակերտներու առողջութեան, մարմնամարզիներուն ու խաղերուն, ինչպէս նաև վարժարանին ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ կը հսկի։ Նախորդ տարուընէ սկսեալ՝ բացուած է նաև փոքր տղոց յատկացեալ նոր շէնքը, ուր կ'ընդունուին մինչև տասը տարեկան աշակերտներ։ 12—15

ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՀԱՅՐԻՆԵԱՆ

Տարբական երկու կուրսերու

Մինչև այսօր հրատարակուած աշխարհագրութեան դասագրքերէն մեծ մասով տարբեր ուղղութեամբ յօրինուած և հետաքրքրական ու չտեսնուած ընթերցումներով համեմուած այս գրքոյկը կը յուսացուի թէ աշակերտներուն սիրելի դառնայ։

Գին 3½ ղրուշ, % 20 զեղչ,

Կեդրոնատեղին՝ Մեծ Շուկայ, Սիրա Օտարար խան թիւ 26, Փորագրիչ Գրիգոր Խաչանցի սենեակը։ 10—6

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ 1853 ՍԵՊՏ. 26ԻՆ, ԵՒ՝ ՈՒՂՂԱԿԻ; ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 1,150,030,616 ՖՐԱՆԿ — ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 387,440,000 ՖՐԱՆԿ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արկած, ցկեանս թոշակ, և այլն։

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ, առանց բժշկական քննութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ տղոց ու որբերու համար օժիտ մը, շաբաթական փոքր վճարումներով. — (Մինչեւոյն պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

ԱՐԿԱԾՔ ՁԻՒՂ

Ապահովագրութիւն ՇՈՒԵՆԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ, ԹԻՒՆԷԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ եւն. արկածներու դէմ, այնպէս ամէն կողմը և ամբողջ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար շաբաթական փոքր վճարումով մը, այսինքն Մէկ ՖՐԱՆԿՈՎ և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Ընկերութեանս դրամատունն է՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ ի Պոլիս. = ՔՈՒԷՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԳԵՐՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՒՈՒՑԻՉ՝ ՄԻՀՐԱՆ ՍԻՆԵՄ-ԴԱԼՂԱԵԱՆ

Պոլիս Դաբբրնրօղլու խան թիւ 45 եւ 45 bis։

չել, մէկ միլիմէթրին մէկ միլիոներորդ մասին կը հաւասարի, և գիտունները հակայ կը նկատեն երկու տասներորդ միլիմէտր երկայնութիւն ունեցող մանրէները, բաղդատելով զանոնք նախորդներուն հետ։

Մնացեր է թէ մանրէները ո՛ր աշխարհին կը վերաբերին, բուսական թագաւորութիւններու սահմանը կը կազմեն և ձեւերով չատ կը տարբերին իրարմէ։ Ոմանք ուղղափիւ են կամ երկայնաձեւ, ուրիշներ՝ օձապտոյտ կամ ալեձեւ։ Ոմանք՝ օղակաձեւ և վերջապէս ուրիշներ՝ բոլորաձեւ, գնդաձեւ կամ 8ի ձեւով են։

Մանրէաբանները անհամաձայն են մանրէներու ծագումին և բազմանալու եղանակին մասին։

Ոմանք կը կարծեն թէ սոնք ապրած միջավայրին մէջ կը կազմուին, իսկ ուրիշներ՝ կ'ըսեն թէ սերնդագործութեամբ ծնունդ կուտան իրենց նման էակներու։

Առաջին ենթադրութիւնը, որ ինքնաբեր սերնդագործութեան օրէնքին վրայ հիմնուած է, չունի մեր օրով հետեւողներ, չնորհիւ մանրէաբանութեան Հօր՝ մեծն Բասթէօռի ուղիղ սկզբունքներուն ու անհերքելի վարդապետութիւններուն։

Մեր օրով ընդհանրապէս ընդունուած սկզբունք մըն է թէ մանրէները իրարմէ ծագում կ'առնեն և կը բազմանան բաժանական կամ ճիւղաւորական օրէնքով, թէ ամէն մանրէ ընդունակ է վարկենապէս արտադրելու երկու նման մանրէներ, որոնք կը ջրուին օդին կամ ջուրին մէջ. այս վերջինները գլխաւոր ու կենսական աղբիւրներ կը կազմեն մանրէներուն բազմացումին։

Հետեւաբար դիւրին է ըմբռնել թէ այս էակները՝ որոնք անհամար բազմութեամբ կը վխտան մեր ներշնչած կամ արտաշնչած օդին ու խմած ջուրին մէջ և չատ դիւրութեամբ կ'աճին ու կը բազմանան, լիովին կը բեղմնաւորեն մեր մարթը, թոքերը, մարսողական խողովակը, մէկ խօսքով մեր ամբողջ յօրինուածութիւնը։

Ըսել է թէ մենք միջոցներու աշխարհի մը մէջ կ'ապրինք, և կերածնիս, մարածնիս, խածնիս ու շնչածնիս համակ միջոց է. իրողութիւն մը, որ հակառակ մեր դժուարահաճութեան, անժխտելի ճշմարտութիւն մը ըլլալէ չի դադրիր։

Ծանր հիւանդութիւններու մեծագոյն մասը՝ ինչպէս ժանտատենդը, քոլերան, կեղծամալը, ծաղկախը, թոքախտը են. վերջապէս բոլոր տարափոխիկ հիւանդութիւնները, իրենց գոյութիւնը կը պարտին մանրէներու ներկայութեան, որոնք թուով ու ձեւով կը տարբերին իրարմէ, հիւանդութեան տեսակին ու աստիճանին համեմատ։

Ըստ այսմ՝ մենք, առանց գիտակցութիւն ունենալու, դիւրը ու ցերեկ դոյութեան անվերջանալի պայքար մը կը մղենք այդ անհունապէս փոքրիկ էակներուն դէմ և երբեմն տեղի տալով անոնց յարձակումներուն՝ կեանքերնիս կը տուժենք։ Մարդկային խելքն ու յառաջացեալ գիտութիւնը չեն կրցած մինչև այսօր առաջը առնուլ այս մակաբոյծ անասնիկներուն և պիտի չյաջողին երբեք հիմնովին բնաջինջ ընել զանոնք։

Բայց ինչպէս կ'ըլլայ որ, մեր կեանքին բոլոր վայրկեանները այս վտանգաւոր թշնամիներով շրջապատուած ըլլալով հանդերձ՝ յաճախ դերծ կը մնանք ասոնց պատճառած վնասներէն և ամէն ոք հաւասարապէս ենթակայ չէ տարափոխիկ հիւանդութիւններու։ Ասիկա կախում ունի անհատի մը խառնուածքէն ու կազմուածքի զօրութենէն։ Ինչպէս որ ամէն տեսակ հողի վրայ ցորեն կամ հաճար չի մշակուիր, նոյնպէս ալ ամէն խառնուածքի դիւրահաղորդ չեն ժանտատենդի կամ քոլերայի միջոցները։

Աւելորդ է ըսել թէ լաւ կամ առողջ կազմ ունենալու համար, պէտք է վարել մաքուր կեանք մը, հետեւիլ առողջապահիկ օրէնքներու, որոնք կը կայանան խնամուած սննդառութեան, մաքրութեան, մարզանքներու, լոգանքներու եւն.ի մէջ։ Սակէ դատ հոգ տանելու է որ մեր բնակավայրը ունենայ մաքուր ու հովասուն օդ, հեռու ըլլայ գարշահոտութիւններէ, նկուղիներէ, ճահիճներէ եւն։

Վերջապէս քանի որ միջոցները աւելի մեծ թուով կը գտնուին օդին ու ջուրին մէջ, անհրաժեշտ է ուրեմն նախազգուշական միջոցներ ձեռք առնուլ մասնաւորապէս այս երկու տարրերուն գործածութեանը մէջ։

ՀՐԱՉԵԱՑ ՏԷՐՈՍԿԻ

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

Ա.ՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Պոլիս, Պանչէ Գաբու, Պին Պիր Զէօհտին դիմաց

ԱՐԱՄ ԴԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իսճատիէ, Տոդրամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 3—11 դիմել Պոլիս, Պանչէ Գաբու, Պին-Պիր-Զէշտին դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Մերքէէիսէ քեսին (էճզախանէի թիւրքիէ) եէվմը քիւչուրնան պէրի կէօսթէրտիի ինթիզամ վէ տրգաթան վէ իհզար օլնան քեսֆիէի լավիչնին խալխիէթ վէ էհվէնիէթինտէն տօլայը չէհրիմղին էն միւքէմմէլ էճզախանէսի օլուպ, տիկէրլէրինէ նիւմունէի իմթիսալ օլմագ չէրէֆինի իղրաղ իթմիշ տիր. պու տրգաթի վէ իհթիմամ մունդամ օլան թէհարէթի վէ նէզաֆէթ մէսելէսի քի էճզախանէլերէ սաղ մէվտատն պաչըճաղը տը. ամինին միսկէմի վէ տէվիրը բէսմիչէնին տախի մուսատագ օլտուղը իւզրէ պուրատա քէմալը իլէ ճարի տիր. պու կիպի պիր թէէսիսատէն պէքլէնիլէլ չու խրատմաթը միսթահսէնէէթ պիր իլավէի ինսանիէթքեարի օլմագ իւզրէ եէվմը թէէսիսինտէն չիմտիէ գատար միւրաճաաթ իտէն պիտիմիէ զուէֆայի խասթէկեան մէճճանէն թէտավի իթտիրիլմէք վէ մուալէճաթը լազրէ տախի քէզա պիլա իւճրէթի իթա իտիլմէք կիպի իմթիխար օլնան ֆէտաքեարլըգլար նազարը արգաթա ալըճնամագ օլուր իսէ՝ պու էճզախանէնին իթթիսալը մենֆաաթան զիյատ էմմինինէ խրտմէթ կիպի պիր ֆիքրը ինանտիրթեքերվի իւզերինէ թէէսիս իտիլմիշ օլտուղը աէրնալ թային իտերիյթէ չու թատատ օլնան հիմմաթը մասրուֆէտէն նաչի տիր քի պու էճզախանէ թարիգը թէրազգրատ գարի տերճամաթ իտէրէք, պու կիսնքի մերթէպէի իհրազ էյլէմիշ վէ պու եիւզանէն ալ էրպապը միւրաճաաթըն մէմնունիյէթ վէ էմնիյէթինի վէ սթրպպանըն տախի խօշնուտխինի ճէլպ էյլէմիշտիր։

Մէզքիւր էճզախանէսէ քեսֆիէի իլէլ վէ էմրազատ քեսպը իսթիսասը թամ էյլէմիշ մէյտանները աթրպպա հէր կիսն եվմաթը մուայնէտէ հազրը պուլունաբզլարը կիպի զիւքիւր ու իւնաէ մախսուս օլմագ իւզրէ տէ մուայնէտխանէլէր մէվճուտ տրը. էճզախանէտվ պուլընան ալէաթ վէ էտվիաթը ֆէնենիյէնդրն միւքէմմէլիյէթի սէպէպի իլէ եէկեանէ տէնիլմէյէ չայան օլան թահրիլխանէ) իսէ ճանիպը հիւքիմմէթը Սենիյէտէն եվրօպատա տօգուզ սէնի թահսիլ իթտիրիլտիքտէն օտրա իւք սէֆա օլարագ քիմիակիր տիրլօմասընը իհրազ իլէ չէհրիմիզէ ավտէ իթմիշ օլան Մէքթէպը Թրպիէի Շահանէ քիմիակիր մուալիմլերինէն Տօքթօր Ահմէտ Հիւսէյին պէյին եէտը իգթիսար վէ քիֆայէթինի թէտլիմ իտիլմիշ տիր. մուամիլէյին ֆէնենը թահրիլտէքի իգթիսարը պուրատա նասը մալիմ իսէ, եվրօպատատա օ տէրէէ մարուֆ տրը, մուամիլէյէ պէտէնը ինանատա միհթաճը թահրիլ հէր նէ վար իսէ, անը քէմալը իհթիմամ իլէ պիթթահրիլ աթրպպայի մուամիլէյհիմին իլէրինի պիր գաթ տահա թէսիլ իթմէքտէ օլտուղը կիպի մէրի օլան մատէնի նէպատի հէր նէվ մէվտատը տախի սուրէթը միւքէմմէլէալ թահրիլ վէ իհզար իթմէքտէ տիր։ 8—8

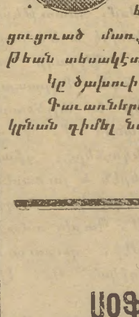

ԻՆՃԻՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԵՒ ԸՆԿ.

ПРАВАБІН МАРКА ОРЕЛЪ ОРИГИНАЛЬНІЙ ОРЕЛЪ МОНОПОЛЪ

պատիւ ունին ծանուցանել իրենց յարգոյ յաճախորդաց թէ, վաճառատան բազմազան տեսակներու վրայ այս տարի աւելցուցած են նաև առաջնակարգ լաստիկ կալոշներու ճոխ մթերք մը, վերը ցուցուցած նաժշյակով, որ տեսակի ապտուութեան, տոկունութեան և ժամանութեան տեսակէտով անմրցելի է։

Կը ծախուի միմիայն մնծագանակ, այսինքն՝ մնտուկով։

Գաւառներէն՝ պայմաններու և գիներու մասին տեղեկութիւն ուզողները կրնան դիմել նամակով իրենց հասցէին

ԻՆՃԻՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Մարքուճնըլար, թիւ 4—6

ՊԱՒԳԱՆ

ԱՕՖԵՆՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ

ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻՀԼԻՅԱԹ, ԹՎԷՄԻՆԱԹ ՖՐ. 7500000

1899ատ մէրի իւլ իճրա էօմիւր սիկուրթատը պէտէլի ֆրդ.	19,534,276
» » եանկէն » » »	460,267,203
» » » » բրիմի »	1,433,965

Էօմիւր ինշիրէնի վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ չէյլիթ իլէ սիկուրթա ազամ իտէր։

Եանկէն գէրը հէր նէվի պիտա վէ էյնա իւզերինէ սիկուրթա ազամ իտէր։

Նուֆուսի գէպլերը գէրը մալ, եվրազը նազարտիյէ վէ վարօր սիկուրթալարը գապուլ իտէր։

Հիսսէսարանա՝ 1896ատ 18½%, 1897ատ 18%, 1898ատ 18%, 1899ատ 16% թէմիթթիւ թէվզի իթմէ տիր։

Ներքէթին Պանքէրլերը (Ֆէրուսատէթ Դրէսթ Լիոնէ, Լոնարատա Անկլօ Աւեթրիան Պանգ, Սոֆիատա Պանգ Նասիօնալ Պուլկար։ Թաշրալար իչիւն միւսատա վէ միւթէպէր քէֆիյէթլի ամէնթլէր տարանըլըյոր

ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա, Թահթապրուն խան, Պանք Օթթօման գարշուսունտա

ՏՊԱՐԱՆ

ՆԵՐՍԷՍ Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ - ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Եւ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Կ. Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Գաթրրճը-Օղլու խանի դէմ Տիգրանեան խան

Ծանօթ Տպարան, յարգոյ հասարակութենէն վայելած հաճակրանքէն քաջալերեալ, այս անգամ բերել տուած նորահնար մեքենաներու շնորհիւ պատրաստ է ամէնէն դժուարահաճներն իսկ գոհացնել։

ՄԱՏՈՒՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տպարանիս մէջ կը պատրաստուին, նամակագլուխներ, պարտամուրհակներ, փոխանակագիրներ, չէքեր, հարանեկան գաւառներ, հրաւիրագիրներ, ազդեր, դրամագլուխներ՝ ամէն լեզուէ, ինչպէս նաեւ վաճառականաց վիմագրական, տպագրական և կազմի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործեր։

«Մահազդ» կը պատրաստուի կէս ժամուան մէջ

1000 նամակագլուխ 10 ղրուշ, 100 այլեքսրթ 5 ղրուշ

100 դրշ.ի ապապրանքի ընդունելի մէկ տուփ այլեքսրթ կը նուիրուի։

Գաւառներէ եկած ամէն յանձնարարութիւն փութով և դիւրամատչելի կերպով կը կատարուի։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Ա. ՍԸՎԱՅԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

Բերա, Մեծ Փողոց, Աղա Ճամի, Լիւքսեմպուրկ Գաֆէի քով, թիւ 128

ԱԿՌԱՑԻ ԵՒ ԼԻՆՏԻ ամէն տեսակ հիւանդութիւնները կը դարմանէ։ Փորձած ակնտեսները անմիջապէս և առանց յաւելի կը հանէ և ի հարկին հաստատապէս կը լեցնէ։

ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ դրութեամբ ոսկի, քաւչուկի և փլաթինի վրայ ճարտարապետական արհեստական ատամներ կը շինէ, բնականին յար և նման անմրցելի առաւելութիւններով օժտուած։

Վերջապէս բերան և ակռայի վերաբերեալ ամէն կատարեալ դարման կարելի է գտնել Ա. Սվազեանի դարմանատան մէջ։

ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՈՅՑ։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2էն 10 (ը. բ.)։

ՆՈՐ ԶԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Եզնիկ Մէնէլեան պատրաստէ ՊՕՍԹԱԼով փոխարդիլի ամէն առանձնարարութիւն անմիջապէս ընդունիլ ամենանպատակաւոր և ազնիւ պայմաններով։

Ապարանքի փոխարժէքը կանխիկ պէտք է զրկուած ըլլայ ՄԱՆՏԱՀՈՍԻՆ և կամ այլ միջոցով մը։ փոխարկիչներու չեղած յանձնարարութիւնները անպատասխան կը մնան։

Առանց փոխարէն 100էն վար նոր գումարներու համար 10 %. և վարկած գումարներու համար ալ յանձնառուներէ կ'առնուի։

Դիմել առ Եզնիկ Մէնէլեան Գրիւրիւք Եէնի խան, Զաքմաքչիներ։ 30—

Կ. Պոլիս։

320 սէնէսի ֆապրիգա լեվանտէն օրան ալիմմոյ տէօրթ գալեմ էնտ Թէլէկրաֆի մէվզի մինագասար գարտ օլունտուղընան, իթտանա Թաշրալ նիմմունէ վէ չէրաթինի կէտ մէք վէ տանա գիյատ Թաշրալ ալմագ իսթէյէնլերին էնտ էմրտէ 100ատ 10 հիսապլար Թէլէ նամը նազարտիյէ վէ նախօտ Տէրտ տէթ Թիճարէթի օտասընը մուգայիր մուտարրիրլիյինէն մուատատագ գէրեթը գավիյէլերինի հարիկէն նամատան մասատա պէէնը կիսն Թէլէնամատան մէնէ վէ Բօսթա նէզարէթի մէգիյնը իսթանբուլ մէնէ միւրաճաաթ էյլէմէլերի գարտ օլունտար։

14 աղօսթոս 1319

Տեր եւ Տերկն

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՅՍԷՐԵԱՆ